

At: Aelodau'r Pwyllgor Archwilio
Cymunedau

Dyddiad: Dydd Llun, 5 Medi 2016

Rhif Union: 01824 712554

ebost: democrataidd@sirddinbych.gov.uk

Annwyl Gyngorydd

Fe'ch gwahoddir i fynychu cyfarfod y **PWYLLGOR ARCHWILIO CYMUNEDAU, DYDD IAU, 8 MEDI 2016** am **9.30 am** yn **YSTAFELL BWYLLGORA 1A, NEUADD Y SIR, RHUTHUN.**

Yn gywir iawn

G Williams
Pennaeth Gwasanaethau Cyfreithiol, AD a Democrataidd

AGENDA

RHAN 1 - GWAHODDIR Y WASG A'R CYHOEDD I'R RHAN HON O'R CYFARFOD

1 YMDDIHEURIADAU

2 DATGANIADAU O FUDDIANT

Dylai'r Aelodau ddatgan unrhyw gysylltiad personol neu gysylltiad sy'n rhagfarnu mewn unrhyw fater a nodwyd i'w ystyried yn y cyfarfod hwn.

3 MATERION BRYD FEL Y'U CYTUNWYD GAN Y CADEIRYDD

Rhybudd o eitemau y dylid, ym marn y Cadeirydd, eu hystyried yn y cyfarfod fel materion brys yn unol ag Adran 100B(4) Deddf Llywodraeth Leol 1972.

4 COFNODION (Tudalennau 5 - 12)

Derbyn cofnodion cyfarfod y Pwyllgor Archwilio Cymunedau a gynhaliwyd ar 30 Mehefin 2016 (copi ynghlwm)

5 DARPARIAETH YR ADRAN GWAITH A PHENSIYNAU/PEOPLE PLUS YN SIR DDINBYCH (Tudalennau 13 - 16)

Trafod gweledigaethau'r ddau sefydliad ar gyfer trigolion Sir Ddinbych, sut maen nhw'n bwriadu darparu eu gweledigaethau i wella deilliannau i ddefnyddwyr gwasanaethau, y rhesymau dros y penderfyniad i ail-leoli gwasanaethau yr Adran Gwaith a Phensiynau i'r Fflint a chanlyniad yr asesiadau effaith a wnaed i gael gwybodaeth i benderfynu.

6 AROLWG PRESWYLLWYR (Tudalennau 17 - 26)

Archwilio canlyniadau'r Arolwg Preswylwyr mwyaf diweddar a pha mor effeithiol yw methodoleg newydd yr arolwg i fesur barn dinasyddion o'r Cyngor

7 ABSENOLIAETH YSGOLION CYNRADD AC UWCHRADD (Tudalennau 27 - 32)

Manylu ar weithredu polisi'r sir mewn perthynas â phresenoldeb ysgolion

8 FFYRDD PERYGLUS AT YSGOLION (Tudalennau 33 - 66)

Rhoi rheolau a chanllawiau ar waith wrth benderfynu ar ddiogelwch ffyrdd at ysgolion fel maen nhw'n berthnasol yng nghyd-destun Mesur Teithio gan Ddysgwyr (Cymru) 2008

9 RHAGLAN WAITH ARCHWILIO (Tudalennau 67 - 84)

Ystyried adroddiad gan y Cydlynnydd Archwilio (copi wedi'i amgáu) yn gofyn am adolygiad o raglen waith y pwyllgor a rhoi'r diweddaraf i'r aelodau ar faterion perthnasol.

10 ADBORTH GAN GYNRYCHIOLWYR Y PWYLLGOR

Derbyn unrhyw ddiweddariadau gan gynrychiolwyr ar amrywiol Fyrddau a Grwpiau Cyngor

AELODAETH

Y Cynghorwyr

Y Cynghorydd Huw Hilditch-Roberts
(Cadeirydd)

Brian Blakeley
Bill Cowie
Peter Arnold Evans
Martyn Holland
Bob Murray

Y Cynghorydd Rhys Hughes (Is-
Gadeirydd)

Anton Sampson
David Simmons
Cefyn Williams
Cheryl Williams

Aelodau Cyfetholedig dros Addysg sy'n Pleidleisio (Rhifau Eitemau Agenda X yn unig)

Debra Houghton
John Piper

Gareth Williams

COPIAU I'R:

Holl Gynghorwyr er gwybodaeth
Y Wasg a'r Llyfrgelloedd
Cynghorau Tref a Chymuned

Mae tudalen hwn yn fwriadol wag

PWYLLGOR ARCHWILIO CYMUNEDAU

Cofnodion cyfarfod o'r Pwyllgor Archwilio Cymunedau a gynhaliwyd yn Ystafell Bwyllgora 1a, Neuadd y Sir, Rhuthun, Dydd Iau, 30 Mehefin 2016 am 9.30 am.

YN BRESENNOL

Y Cynghorwyr Brian Blakeley, Bill Cowie, Peter Evans, Huw Hilditch-Roberts (Cadeirydd), Martyn Holland, Bob Murray, Anton Sampson, Cefyn Williams a Cheryl Williams

Arsylwyr: Y Cynghorwyr Arwel Roberts a/ac Huw Williams

Roedd y Cynghorydd Eryl Williams yn bresennol ar gais y Pwyllgor yn rhinwedd ei swydd fel Aelod Arweiniol dros Addysg

HEFYD YN BRESENNOL

Cyfarwyddwr Corfforaethol: Uchelgais Economaidd a Chymunedol (RM), Pennaeth Gwasanaethau Cyfreithiol, Adnoddau Dynol a Democrataidd (GW), Pennaeth Addysg (KIE), Rheolwr Tîm Cefnogi Pobl (KN), Rheolwr Cynllunio Addysg ac Adnoddau (IL), Prif Reolwr Cymorth Addysg (GD), Cydlynnydd Archwilio (RE) a Gweinyddwr Pwyllgorau (SLW).

1 YMDDIHEURIADAU

Cafwyd ymddiheuriadau am absenoldeb gan y Cynghorwyr Rhys Hughes a David Simmons, a gan Debra Houghton a John Piper (Aelodau Addysg Cyfetholedig). Oherwydd ymrwymiad blaenorol, nid oedd y Cynghorydd Bobby Feeley (Aelod Arweiniol dros Ofal Cymdeithasol - Gwasanaethau Plant ac Oedolion) yn gallu bod yn bresennol.

2 DATGANIADAU O FUDDIANT

Datganodd y Cynghorydd Huw Hilditch-Roberts, Martyn Holland, Cefyn Williams a Cheryl Williams gysylltiad personol yn eitem 5 (Adolygu'r Polisi Cludiant o'r Cartref i'r Ysgol).

3 MATERION BRYD FEL Y'U CYTUNWYD GAN Y CADEIRYDD

Dim.

4 COFNODION

Cyflwynwyd Cofnodion cyfarfod y Pwyllgor Archwilio Cymunedau a gynhaliwyd ar 12 Mai 2016:-

PENDERFYNWYD – y dylid derbyn a chymeradwyo'r Cofnodion fel cofnod cywir.

5 ADOLYGIAD O'R POLISI CLUDIANT O'R CARTREF I'R YSGOL

Cyflwynodd y Pennaeth Addysg yr adroddiad (a ddosbarthwyd yn flaenorol) i'r Aelodau er mwyn ystyried effaith y polisi cludiant ysgol newydd ar gyfer disgyblion ysgolion uwchradd sydd ar waith o fis Medi 2015.

Eglurodd y Pennaeth Addysg bod aelodau etholedig wedi cymeradwyo i gynnal adolygiad o'r Polisi Cludiant Ysgol bresennol yn y Gweithdy Rhyddid a Hyblygrwydd a gynhaliwyd ym mis Mehefin 2014. Mae'r broses wedi arwain at Bolisi diwygiedig yn cael ei weithredu o fis Medi 2015.

Pwrpas yr adolygiad oedd edrych ar y meysydd canlynol:

- Sicrhau bod y rheol 2-3 milltir cynradd/uwchradd yn cael ei chadw
- Darpariaeth Ffydd/laith
- Darpariaeth ôl-16
- Dichonoldeb pwyntiau casglu canolog
- Darpariaeth Anghenion Addysgol Arbennig (AAA)
- Llwybrau peryglus

Mae'r adolygiad hefyd yn cydnabod pwysau ariannol ar y gyllideb Cludiant Ysgol ar y cyfnod hynny, rhai ohonynt wedi'u priodoli i anghysondebau hanesyddol yn y gwasanaethau a ddarperir, lle'r oedd yr adolygiad yn gofyn am gywiriad.

Wrth gymhwyso'r Polisi, dynodwyd "mannau codi" lle mae gan ddisgyblion yr hawl i gludiant am ddim o'r cartref i'r ysgol gan dderbyn cludiant i'w "hysgol addas" agosaf.

Yn sgil cymhwyso'r Polisi, mae nifer o gwynion wedi dod i law gan rieni/gwarcheidwaid, y rhan fwyaf ohonynt yn ymwneud â chael gwared ar dacsis o'r cartref i'r ysgol neu gyflwyno "mannau codi dynodedig" a'r ffaith ei fod yn gyfrifoldeb ar y rhiant/gwarcheidwad i drefnu taith y disgybl at y "man codi dynodedig".

Ar ddiwedd 2015, ysgogwyd her Adolygiad Barnwrol gan riant a oedd yn herio fod gan yr Awdurdod Lleol ddyletswydd i gludo eu plentyn o'r cartref i'r man codi, gan eu bod o'r farn bod y llwybr yn un peryglus. Ar ôl cael cyngor cyfreithiol gan Gwnsler, dyma'r Cyngor yn yr achos penodol hwn, yn defnyddio ei bwerau dewisol i ddarparu gwasanaeth tacsî o gartref y disgybl at y "man codi" dynodedig.

Mewn ymateb i'r cyngor cyfreithiol a dderbyniwyd, eglurodd y Cyngor hefyd eiriad y Polisi ac o dan amgylchiadau lle y dylid cymhwyso disgresiwn, ail-archwiliwyd nifer o achosion eraill. Lle bo'n briodol, ailgyflwynwyd gwasanaethau tacsî sy'n bwydo i'r bysiau a gafodd eu tynnu yn ôl yn flaenorol. M Mae'r Cyngor wedi cysylltu â rhieni/gwarcheidwaid sydd â phlant oedd yn arfer cael eu danfon mewn tacsî ond lle cafodd y gwasanaeth ei dynnu'n ôl ond sydd heb apelio neu gwyno, ac sydd o bosibl yn byw ar lwybr peryglus, yn eu cyngori i ailymgeisio am gludiant am ddim ac i ddarparu tystiolaeth berthnasol o'r llwybr peryglus.

Yn dilyn her yr Adolygiad Barnwrol, mae canllawiau pellach wedi'u cyhoeddi i egluro'r polisi, a chopi wedi ei atodi i'r adroddiad er gwybodaeth i'r Aelodau. O

ganlyniad i'r adolygiad barnwrol, a'r canllawiau a gyhoeddwyd, mae gofyn i'r Polisi ei hun i gael ei adolygu. Amlinellodd y Pennaeth Addysg yr amserlen arfaethedig ar gyfer y broses adolygu, fel y nodir ym mharagraff 4.4.2 yr adroddiad.

Gofynnodd yr Aelodau a oedd ysgolion cymunedol mewn ardaloedd gwledig yn cael eu hystyried o hyd yn "ysgolion bwydo" ar gyfer ysgolion uwchradd penodol, ee Ysgol Bro Fammau yn Llanferres yn gwasanaethu cymunedau Llanferres, Llanarmon yn lâl a Graianrhyd ac yn y gorffennol wedi bod yn "ysgol fwydo" i Ysgol Brynhyfryd. Fodd bynnag, ers gweithrediad llym y Polisi Cludiant o'r Cartref i'r Ysgol, nid oedd Ysgol Brynhyfryd bellach yn cael ei ystyried fel yr "ysgol briodol agosaf" ar gyfer rhai o ddisgyblion Ysgol Bro Fammau gan eu bod yn byw yn nalgylch ysgolion yr Wyddgrug. Mae'r broblem hon yn effeithio mwy ar ardaloedd gwledig nag ar ardaloedd trefol, a allai o bosibl yn y tymor hir effeithio ar ddemograffeg ardaloedd gwledig.

Wrth ymateb i gwestiynau'r Aelodau, roedd yr Aelod Arweiniol dros Addysg, Pennaeth Addysg a Phennaeth Gwasanaethau Cyfreithiol, Adnoddau Dynol a Gwasanaethau Democrataidd:

- yn cynghori bod swyddogion ar hyn o bryd yn edrych ar y mater o "ysgolion bwydo" fel rhan o'r gwaith o adolygu'r Polisi a p'un ai gellir defnyddio pwerau dewisol yr Awdurdod Lleol mewn perthynas â nhw. Roedd gan yr Awdurdod Lleol ddyletswydd i gludo disgyblion i'r "ysgol addas agosaf", yn amodol ar gyfrwng iaith, ystyriaethau ffydd, ac i gwrdd â gofynion diogelu a sicrhau eu lles. Mae'r gofynion deddfwriaethol mewn perthynas â darparu cludiant yn cael ei egluro yn y Mesur Teithio gan Ddysgwyr (Cymru) 2008. Fodd bynnag, mae'r penderfyniad yn nwylo'r Awdurdod Lleol os mai dyma'r "ysgol addas agosaf"
- cydnabod y bu effaith ar rai cymunedau o ganlyniad i weithrediad y Polisi. Serch hynny, mae'r Cyngor wedi ymateb yn gadarnhaol i'r heriau a gyflwynwyd gan y cymunedau yr effeithir arnynt, ac yn dilyn cyfarfodydd gyda rhieni a phartion yr effeithir arnynt, daeth y ddwy ochr i gytundeb
- cost addysg yn faes cymhleth. Mewn achosion lle mae disgyblion Sir Ddinbych wedi trosglwyddo i addysg uwchradd mewn awdurdod cyfagos byddai cyllid Llywodraeth Cymru (LIC) ar gyfer eu haddysg yn cael ei dalu yn uniongyrchol gan Lywodraeth Cymru i'r awdurdod hwnnw. Mae'r un peth yn berthnasol yn achosion disgyblion sy'n byw mewn awdurdodau cyfagos a gafodd eu haddysgu mewn ysgolion yn Sir Ddinbych
- dywedwyd os bydd rhieni yn codi pryderon gyda Swyddogion ynghylch yr effeithiau ar blentyn o beidio â gallu mynychu'r un ysgol â'i frodyr/brodyr a'i chwiorydd, byddent yn ystyried hynny fel rhan o'r cais o broses disgrisiwn. Mae materion fel yr effaith emosiynol o gael eu gwahanu oddi wrth frodyr a chwiorydd yn ffurfio rhan o'r broses adolygu polisi. Roedd yn bwysig bod rhieni/gwarcheidwaid yn herio gweithrediad y polisi yn swyddogol er mwyn sicrhau bod pob agwedd o'r gwaith yn ymddangos yn yr adolygiad sydd ar y gweill
- dywedwyd er y byddai pob her i gais y polisi yn cael eu hystyried mewn modd teg, ni ellir caniatáu disgrisiwn ym mhob achos
- cadarnhau bod y data ar gael ar nifer y disgyblion o Sir Ddinbych yn cael eu haddysgu mewn ysgolion awdurdod cyfagos yn ogystal ag ar y rhai o

awdurdodau cyfagos wedi eu haddysgu yn ysgolion Sir Ddinbych. Mewn ymateb i gais, cytunwyd bod data sy'n ymwneud â hyn o fis Medi 2013 hyd yma yn cael eu hanfon at yr Aelodau am wybodaeth

- cadarnhawyd y byddai'r adolygiad o'r polisi yn edrych ar ddyletswydd yr Awdurdod Lleol o ran y gyfraith i ddarparu ehangder ei bwerau dewisol - i alluogi paramedrau clir i gael eu gosod ar gyfer gweithredu disgresiwn yn y dyfodol, a'r potensial ar gyfer trefniadau teithio rhatach yn y dyfodol. Fel rhan o'r adolygiad, byddai ystyriaeth yn cael ei roi i gyfeiriad teithio y disgyblion i gael eu haddysg o fewn ac ar draws y ffin sirol a'r rhesymau dros eu dewisiadau. Byddai archwilio'r agwedd hon yn helpu'r Cyngor i benderfynu ar gynaliadwyedd hirdymor y trefniadau teithio yn ôl disgresiwn a'r hyn sydd fwyaf cost effeithiol
- cynghorwyd fod Sir Ddinbych yn gweithio'n agos gyda'i awdurdodau lleol cyfagos ar dderbyniadau ysgolion drwy Fforwm Derbyn i Ysgolion. Er bod cynghorau Wrecsam, Sir Ddinbych a Sir y Fflint yn mynychu cyfarfodydd y Fforwm yn rheolaidd, nid oedd Cyngor Conwy yn ymgysylltu'n llawn â'r fforwm
- cadarnhau bod Rheolwr Cludiant i Deithwyr y Cyngor yn y broses o drefnu cyfarfod gyda Chyngor Bwrdeistref Sirol Conwy i archwilio dichonoldeb o ddefnyddio hyfforddwr oedd yn cludo disgyblion i ysgol yn Abergele ar gyfer y diben o ddarparu cludiant i ddisgyblion o Ruddlan i'r Rhyl.

Gofynnwyd i'r swyddogion i gynnwys rhieni yn y broses adolygu polisi ar y cyfle cyntaf posibl. Cytunwyd y dylai'r adolygiad o'r polisi gael ei gyflwyno i bob Grŵp Aelodau Ardal (MAG) i sicrhau eu bod yn gallu bwydo i mewn i'r adolygiad.

Dywedodd y Cadeirydd bod y gweithdrefnau sy'n ymwneud â'r broses asesu risg ar gyfer penderfynu a yw llwybr yn beryglus yn destun trafodaeth Archwilio yng nghyfarfod y Pwyllgor sydd i'w gynnal ym Medi 2016.

Ar ôl ystyried y wybodaeth a ddarparwyd yn yr adroddiad ac yn amodol ar y pwyntiau a godwyd yn y cyfarfod, mae'r Pwyllgor wedi:

PENDERFYNU:

- *i roi cymeradwyaeth i Swyddogion i symud ymlaen gydag adolygiad o'r Polisi Cymhwysedd Cartref i'r Ysgol ar yr amserlen a nodir yn yr adroddiad*
- *y dylai'r adolygiad gynnwys materion a godwyd gan rieni ac Aelodau yn dilyn gweithredu'r adolygiad blaenorol o'r polisi, ac*
- *wrth gwblhau'r adolygiad o'r polisi, bydd drafft o'r Polisi Cymhwysedd Cartref i'r Ysgol ddiwygiedig yn cael ei gyflwyno i'r Pwyllgor i'w ystyried yn ei gyfarfod ym mis Rhagfyr 2016*

6 CEFNOGI BYW'N ANNIBYNNOL

Cyflwynodd y Rheolwr Tîm Cefnogi Pobl yr adroddiad (a ddisbarthwyd eisoes) fel bod yr Aelodau'n gallu monitro cynnydd Cefnogi Byw'n Annibynnol (SIL) wrth ddiwallu anghenion cymorth sy'n gysylltiedig â thai i bobl hŷn ar draws y sir.

Mae nodau ac amcanion y Gwasanaeth Cefnogi Byw'n Annibynnol yn cynnwys cefnogi unigolion drwy ddarparu cymorth ymyrraeth gynnar i gefnogi'r rhai ag anghenion mwy cymhleth.

Dywedwyd wrth yr Aelodau er na fu unrhyw doriad i'r grant Cefnogi Pobl ar gyfer y flwyddyn ariannol 2016/17, nid oedd unrhyw sicrwydd na fyddai LIC yn torri'r cyllid yn y dyfodol. Pwysleisiwyd na ellir defnyddio cyllid Cefnogi Pobl i ddarparu tai statudol neu wasanaethau gofal cymdeithasol. Ar hyn o bryd mae'r gwasanaethau Cefnogi Byw'n Annibynnol ond yn cyflenwi 400 awr o gefnogaeth yr wythnos, a oedd gryn dipyn yn llai na'r gofyniad cytundebol o 507 awr yr wythnos. Fodd bynnag, mae gwaith ar y gweill i fynd i'r afael â'r diffyg hwn trwy wella'r gwaith o farchnata'r gwasanaeth, yn enwedig i'r sectorau hynny o'r gymuned a oedd yn ymddangos i danddefnyddio'r gwasanaeth hy perchennog preswyl a deiliaid tai rhent preifat.

Gan ymateb i gwestiynau'r aelodau cynghorodd y Rheolwr Tîm Cefnogi Pobl:-

- bod pobl sy'n holi am Grantiau Cyfleusterau i'r Anabl yn cael eu cyfeirio at yr adran berthnasol gan y Gwasanaeth Un Pwynt Mynediad (SPoA)
- bod y cyllid a ddyrannwyd i'r Gwasanaeth yn cael ei ddefnyddio yn bennaf i dalu staff Cefnogi Byw'n Annibynnol, a oedd yn cynnwys cyn-wardeniaid y llety gwarchod lle mae pob un ohonynt yn awr yn gweithio i'r Gwasanaeth Cefnogi Byw'n Annibynnol
- bod y gwasanaeth yn cynnig cefnogaeth ledled y sir i bob math o aelwydydd a oedd yn gymwys ar gyfer cymorth, a bod y Gwasanaeth heb ei gyfyngu i gyn gyfaddiladau llety cysgodol
- bod unigolion sydd wedi derbyn cymorth yn gyffredinol dros 50 oed
- bod nifer cynyddol o bobl hŷn sydd â dibyniaethau alcohol neu sylweddau, rhai ohonynt hefyd yn cyflwyno nodweddion ymddygiad gwrthgymdeithasol, a oedd yn cael eu cefnogi i fyw'n annibynnol
- bod y Gwasanaeth Cefnogi Byw'n Annibynnol yn gweithio'n agos ag Ymarferwyr lechyd i gefnogi unigolion lle bo hynny'n briodol
- ar ôl derbyn atgyfeiriad, bydd holl anghenion yr unigolyn yn cael ei asesu, bydd asesiad yn un cyfannol sy'n cynnwys edrych ar anghenion y defnyddiwr gwasanaeth a rhai ei deulu/theulu/ gofalwyr ac ati, ac
- rhai defnyddwyr gwasanaeth Cefnogi Byw'n Annibynnol yn defnyddio canolfannau dydd y Cyngor ac/neu wasanaethau cysylltiedig eraill os ydynt yn dymuno gwneud hynny.

Trafododd y Rheolwr Tîm Cefnogi Pobl gyda'r Rheolwr Un Pwynt Mynediad y mathau o wybodaeth a rannwyd yn rheolaidd rhwng y ddau wasanaeth fel mater o drefn gan archwilio a ellir gwella'r llif gwybodaeth ymhellach.

Ar ddiwedd y drafodaeth, diolchodd y Pwyllgor i'r Rheolwr Tîm Cefnogi Pobl am fynychu a phwysleisiodd y pwysigrwydd i holl wasanaethau'r Cyngor gydweithio â'i gilydd i ddarparu gwasanaethau gwell, effeithiol a di-dor i drigolion. Felly:

PENDERFYNWYD:

- (i) (a) yn amodol ar y wybodaeth uchod, i dderbyn yr adroddiad, a

(ii) bod adroddiad manwl yn cael ei gyflwyno i'r Pwyllgor yn ei gyfarfod ym mis Hydref 2016 ar y manteision posibl o fabwysiadu ymagwedd symlach i reoli Cefnogi Byw'n Annibynnol, Ail-alluogi a Gwasanaethau Gweithiwr Cefnogi Iechyd a Gofal Cymdeithasol.

7 RHAGLEN WAITH ARCHWILIO

Roedd copi o adroddiad gan y Cydlynnydd Archwilio, a oedd yn gofyn i'r Pwyllgor adolygu a chytuno ar ei Raglen Waith i'r Dyfodol ac a oedd yn rhoi diweddariad ar faterion perthnasol, wedi ei ddsbarthu gyda'r papurau ar gyfer y cyfarfod.

Roedd copi o 'ffurflen ar gyfer cynigion Aelodau' wedi ei chynnwys yn Atodiad 2. Roedd Rhaglen Gwaith i'r Dyfodol y Cabinet wedi'i chynnwys yn Atodiad 3 ac roedd tabl yn rhoi crynodeb o benderfyniadau diweddar y Pwyllgor a'r cynnydd a wnaed o ran eu gweithrediad wedi ei gynnwys yn Atodiad 4.

Ystyriodd y Pwyllgor ei Rhaglen Waith i'r Dyfodol drafft ar gyfer cyfarfodydd yn y dyfodol, Atodiad 1, a chytunwyd ar y newidiadau a'r ychwanegiadau canlynol:-

8 Medi 2016

- Absenoldeb mewn Ysgolion Cynradd ac Uwchradd
- Llwybrau Peryglus i'r ysgol
- Arolwg Preswylwyr, ac
- Darpariaeth Adran Gwaith a Phensiynau/People Plus yn Sir Ddinbych. Gwahoddiad wedi'i ymestyn i'r Adran Gwaith a Phensiynau a People Plus i fynychu'r cyfarfod.

Cyn y cyfarfod ar 8 Medi, 2016, trefnwyd rhag-gyfarfod ar gyfer Aelodau yn dechrau am 9.00am

27 Hydref 2016 - Cefnogi Byw'n Annibynnol

15 Rhagfyr 2016 – Polisi Cymhwysedd Cludiant o'r Cartref i'r Ysgol Drafft

PENDERFYNWYD - yn amodol ar y newidiadau a chytundebau uchod, i gymeradwyo'r Rhaglen Waith fel y caiff ei hamlinellu yn Atodiad 1 yr adroddiad.

Ar y pwynt yma, gofynnodd y Cyngorydd Cheryl Williams am ddiweddariad ynghylch â'r problemau gyda Gwasanaeth Meddygon Teulu y Tu Allan i Oriau.

Cadarnhaodd y Cydlynnydd Archwilio y byddai cynrychiolwyr o Fwrdd Iechyd Prifysgol Betsi Cadwaladr yn mynychu cyfarfod y Pwyllgor Archwilio Partneriaethau ar 7 Gorffennaf 2016 lle byddai croeso i'r Cyngorydd Williams i fod yn bresennol i gyflwyno ei chwestiwn.

8 ADBORTH GAN GYNRYCHIOLWYR Y PWYLLGOR

Cadarnhaodd y Cyngorydd Martyn Holland ei fod wedi mynychu:

- Cyfarfod y Gweithgor Mynd i'r Afael â Thlodi
- Cyfarfod Sgwrs y Sir – roedd yn presenoldeb yn wael i'r cyfarfod hwn, a

- Cynhaliwyd cyfarfod o'r Cydbwyllgor Ymgynghorol Lleol (CBYLI) y diwrnod blaenorol, a gafodd ei ganslo ar ôl hynny oherwydd dim ond un cynrychiolydd Undeb oedd yn bresennol.

Cadarnhaodd y Cynghorydd Brian Blakeley ei fod wedi ymddiswyddo o'r Cyngor Iechyd Cymuned (CIC).

Daeth y cyfarfod i ben am 11.08am.

Mae tudalen hwn yn fwriadol wag

Adroddiad i'r:	Pwyllgor Archwilio Cymunedau
Dyddiad y Cyfarfod:	8 Medi 2016
Aelod/Swyddog Arweiniol:	Arweinydd/Cyfarwyddwr Corfforaethol: Cymunedau
Awdur yr Adroddiad:	Rheolwr Tîm Cynllunio Strategol
Teitl:	Darpariaeth DWP/People Plus yn Sir Ddinbych

1. Am beth mae'r adroddiad yn sôn?

Adleoli gwasanaethau DWP a ddarperir gan People Plus o'r Rhyl i'r Fflint ac effeithiau hyn ar breswylwyr Sir Ddinbych sy'n cael y gwasanaethau.

2. Beth yw'r rheswm dros lunio'r adroddiad hwn?

Rhoi gwybodaeth am y newid yn y ddarpariaeth fel sail ar gyfer trafodaeth ac i gynorthwyo'r Cyngor i sefydlu a allai helpu i gefnogi darpariaeth gwasanaethau o'r fath yn y dyfodol. Byddai hyn gyda golwg ar wella canlyniadau, lleihau tlodi a nifer y bobl ifanc sy'n dod yn NEET, a chyflawni amcanion y Cynlluniau Corfforaethol a Lles.

3. Beth yw'r Argymhellion?

Trafod gweledigaethau gyda'r ddau sefydliad ar gyfer preswylwyr Sir Ddinbych, yn cynnwys:

- sut maent yn bwriadu cyflawni eu gweledigaeth a gwella canlyniadau i ddefnyddwyr gwasanaeth;
- y rhesymau y tu ôl i'r penderfyniad i adleoli gwasanaethau DWP i'r Fflint; a
- chanlyniad yr asesiadau effaith a gynhaliwyd i hysbysu'r penderfyniad hwnnw.

4. Manylion yr Adroddiad

Mae gan y DWP gontract gyda Rehab Jobfit sy'n is-gontractio i People Plus i ddarparu gwasanaethau yn y Rhyl i helpu pobl ddi-waith gael gwaith. Mae People Plus yn cael taliadau sy'n seiliedig ar ganlyniadau, yn enwedig nifer y bobl a gefnogir i mewn i waith a'r rhai sy'n aros mewn gwaith. Bydd y contract yn dod i ben ym Mawrth 2017.

Mae nifer y cleientiaid wedi gostwng yn sylweddol yn y Rhyl o tua 400 18 mis yn ôl, i oddeutu 150. Gydag ansicrwydd ynghylch contractau yn y dyfodol ac incwm, nid oedd People Plus mewn sefyllfa i lofnodi cytundeb prydles newydd, drutach 5 mlynedd ar eu llety presennol. O ganlyniad, mae People Plus wedi gwneud trefniadau eraill i adleoli i'r Ganolfan yn y Rhyl a lle bydd yr ystod lawn o gefnogaeth ar gael ond dim ond i'r rhai nad ydynt yn gallu teithio i'r Fflint; amcangyfrifir y bydd hyn yn 35 o gleientiaid.

Fe wnaeth People Plus ymgynghori â chleientiaid cyn y newid, ac ychydig o gwynion a ddaeth i law. Yn ogystal, mae'r daith o'r Rhyl i'r Fflint ar y trê'n tua 19 munud ac mae'n ofynnol i'r rhai sy'n chwilio am waith trwy eu cytundeb Lwfans Ceisio Gwaith fod yn barod i deithio 90 munud i ddod o hyd i waith. Felly, nid yw'r gofyniad i deithio i'r Fflint yn torri unrhyw drefniadau cytundebol. Bydd costau teithio yn cael eu hadaldu gan People Plus i sicrhau nad yw trefniadau amgen yn anfantais ariannol i'r cleientiaid hynny sydd angen teithio i'r Fflint.

Adleolir nid yn unig i adeilad mwy hygyrch, ond bydd yn rhoi People Plus yn yr un lleoliad â gwasanaethau eraill sy'n cefnogi pobl yn ôl i waith; sydd o fudd i gleientiaid. Yn ogystal, gyda dyfodiad y Rhaglen Gwaith ac lechyd newydd, mae People Plus yn awyddus i aros yn y Rhyl ac i weithio'n agosach gyda Chymdeithasau Tai.

Wrth ystyried bod contract People Plus yn dod i ben yn fuan, byddai'r Cyngor yn hoffi cael eglurder ynghylch y contractau mae'r DWP yn eu rhoi i gefnogi pobl i mewn i waith, y maent yn dymuno eu hail-dendro a beth mae'r rhain i fod i'w cyflawni. Byddai hefyd yn ddefnyddiol cael eglurder a dealltwriaeth o'r dirwedd bresennol ac effaith bosibl y newidiadau yn y dyfodol (e.e. cyflwyno Credyd Cynhwysol) fel y gall y Cyngor ddeall yn well sut y gall gefnogi darpariaeth gwasanaethau o'r fath.

5. Sut mae'r penderfyniad yn cyfrannu at y Blaenoriaethau Corfforaethol?

Mae cynnydd yn nifer y preswylwyr mewn gwaith yn cefnogi nifer o'n blaenoriaethau corfforaethol yn anuniongyrchol, ac yn cael effaith uniongyrchol ar ein blaenoriaeth 'Datblygu'r Economi Leol' yn enwedig drwy leihau amddifadedd.

6. Faint fydd hyn yn ei gostio a sut y bydd yn effeithio ar wasanaethau eraill?

Dim goblygiadau.

7. Beth yw prif gasgliadau'r Asesiad o Effaith ar Gydraddoldeb (AEC) a gynhaliwyd ar y penderfyniad? Dylai fod templed o'r Asesiad o Effaith ar Gydraddoldeb wedi ei lenwi a'i atodi i'r adroddiad.

Nid yw'r argymhellion yn yr adroddiad hwn angen penderfyniad ac felly ni fydd yn cael effaith uniongyrchol ar staff neu ein cymunedau.

8. Pa ymgynghoriadau a gynhaliwyd gyda'r Pwyllgorau Archwilio ac eraill?

Cynhaliwyd trafodaethau a gohebiaeth e-bost rhwng Cyngor Sir Ddinbych, DWP a People Plus i ganfod ffeithiau ynglŷn â'r sefyllfa sy'n arwain at y penderfyniad i adleoli gwasanaethau fel yr amlinellir yn adran 4 (Manylion yr Adroddiad) uchod.

9. Datganiad y Prif Swyddog Cyllid

Nid oes angen datganiad Prif Swyddog Cyllid ar gyfer yr adroddiad hwn.

10. Pa risgiau sydd ac a oes unrhyw beth y gallwn ei wneud i'w lleihau?

Nid oes unrhyw risgiau penodol ynghlwm wrth yr adroddiad hwn, fodd bynnag, efallai y daw risg i'r amlwg o ganlyniad i'r drafodaeth gyda DWP a People Plus.

11. Pŵer i wneud Penderfyniad

Mae Adran 7 o Gyfansoddiad y Cyngor yn amlinellu pwerau Archwilio o ran ystyried unrhyw fater sydd yn effeithio ar ardal y Cyngor neu breswylwyr yr ardal, ynghyd â'i bwerau i estyn gwahoddiad i randdeiliaid allanol i annerch pwyllgorau archwilio.

Swyddog Cyswllt:

Rheolwr Tîm Cynllunio Strategol

Rhif ffôn: 01824 712346

Mae tudalen hwn yn fwriadol wag

Adroddiad i'r:	Pwyllgor Archwilio Cymunedau
Dyddiad y Cyfarfod:	8 Medi 2016
Aelod Arweiniol:	Aelod Arweiniol Cwsmeriaid a Llyfrgelloedd
Awdur yr Adroddiad:	Cydlynnydd Ymchwil a Deallusrwydd Corfforaethol
Teitl:	Arolwg Preswylwyr

1. Am beth mae'r adroddiad yn sôn?

Adroddiad yw hwn am gasgliadau Arolwg Preswylwyr 2015 a'r dulliau ddefnyddiwyd i gynnal yr arolwg.

2. Beth yw'r rheswm dros lunio'r adroddiad hwn?

Mae'r adroddiad yn hysbysu Aelodau'r Pwyllgor Archwilio o gasgliadau'r arolwg preswylwyr, gwybodaeth gefndir ychwanegol a champau sydd eisoes wedi eu cymryd gan wasanaethau i ymateb i brif gasgliadau'r arolwg.

Mae hwn yn gyfle i Aelodau'r Pwyllgor Archwilio i roi sylwadau ar ganlyniadau'r arolwg, datblygiadau yn dilyn hynny a'n cynlluniau am arolwg mwy cynhwysfawr yn 2017.

3. Beth yw'r Argymhellion?

- 3.1 Bod Aelodau'r Pwyllgor Archwilio yn rhoi unrhyw sylwadau sydd ganddynt ar ganlyniadau'r arolwg, datblygiadau yn dilyn hynny a'n cynlluniau am arolwg mwy cynhwysfawr yn 2017.

4. Manylion yr Adroddiad

Y prif bwyntiau i'w hystyried yw:

- 4.1 Er mwyn lleihau'r costau yn sylweddol casglwyd arolwg 2015 yn gwbl electronig ac eithrio cyfraniad rhai ysgolion.
- 4.2 1000 o ymatebion oedd y sampl gynlluniwyd ar gyfer arolwg 2015, oedd yn nifer is na'r 3000 rydym wedi anelu ato mewn arolygon blaenorol. Tua 711 oedd nifer terfynol yr ymatebion, sy'n is na'r sampl fwriadwyd. O ganlyniad mae gennym rai pryderon ynglŷn a pha mor gynrychioliadol oedd yr ymatebion o'i gymharu ag arolygon blaenorol. Bydd arolwg mwy cynhwysfawr yn digwydd yn 2017.
- 4.3 Er hyn, mae adrannau'r cyngor wedi ystyried y prif negeseuon o'r arolwg yn ogystal â thystiolaeth arall ac maent wedi cyflwyno gwelliannau, lle roedd hynny'n briodol, yn enwedig ym maes gofal cwsmer a chyfathrebu.

5. Sut mae'r penderfyniad yn cyfrannu at y Blaenoriaethau Corfforaethol?

Mae'r data ar gyfer amryw o Ddangosyddion y Cynllun Corfforaethol yn cael ei gasglu drwy'r arolwg. Yn fwy na hynny gall gwybodaeth o'r arolygon dros y blynyddoedd hysbysu trafodaeth o gylch y blaenoriaethau newydd yn y dyfodol.

6. Beth fydd y gost a sut fydd yn effeithio ar wasanaethau eraill?

Mae'r adroddiad yn ymwneud â darn o waith sydd wedi ei gwblhau a does dim goblygiadau pellach o ran cost.

7. Beth yw prif gasgliadau'r Asesiad o Effaith ar Gydraddoldeb (AEC) a gynhaliwyd ar y penderfyniad? Dylai'r templed o'r Asesiad o Effaith ar Gydraddoldeb wedi ei gwblhau fod wedi ei atodi i'r adroddiad

Cafodd dull yr arolwg ei asesu o ran effaith ar gydraddoldeb. Y prif gasgliadau oedd fod arolygon blaenorol wedi methu darparu samplau dilys yn ystadegol i groes baru o ran cydraddoldeb ar gyfer y rhan fwyaf o nodweddion a ddiogelir. Yr eithriadau oedd oed, rhyw, anabledd a statws gofalu. O ganlyniad ni ofynnwyd cwestiynau yn ymwneud â nodweddion eraill a ddiogelir yn arolwg 2015. Yn hytrach anfonwyd ebost ar wahân i'r holl grwpiau cymunedol a chynrychioliadol ar restr ebost Rhwydwaith Cydraddoldeb Sector Cyhoeddus Gogledd Cymru.

8. Pa ymgynghoriadau a gynhaliwyd gyda'r Pwyllgor Archwilio ac eraill?

Cyn dechrau'r arolwg cafodd papur yn amlinellu amrywiaeth o opsiynau ar gyfer y dull o gynnal yr arolwg ei ystyried gan y Tîm Gweithredol Corfforaethol.

Ers i ganlyniadau'r arolwg fod ar gael, mae'r adroddiad wedi ei ystyried gan yr Uwch Dîm Arweinyddiaeth a chafodd ei gyflwyno i Gyfarfod Briffio'r Cabinet.

9. Datganiad y Prif Swyddog Cyllid

Dim angen

10. Pa risgiau sydd ac a oes unrhyw beth y gallwn wneud i'w lleihau?

Rydym wedi amlinellu yn yr adroddiad sydd wedi ei atodi nad aeth yr arolwg cystal ag yr obeithiwyd. Mae risg wedyn na fyddai canlyniadau'r arolwg yn cael eu derbyn yn dda gan y cyhoedd. Er mwyn lliniaru hyn rydym yn yr adroddiad sydd wedi ei atodi yn egluro'r camau rydym yn eu cymryd i ymateb i'r materion sy'n cael eu codi. Hefyd rydym wedi egluro y bydd arolwg mwy cynhwysfawr yn digwydd yn 2017. Mae'r adroddiad yn nodi:

'Er bod maint y sampl a dosbarthiad yr ymatebion wedi codi rhai cwestiynau am ddilysrwydd yr adroddiad, mae'r Cyngor wedi derbyn ei brif negeseuon fel un dangosydd o sut mae ein preswylwyr yn teimlo am Sir Ddinbych fel lle a'r Cyngor. Yn ogystal â'r gwelliant penodol i gwsmeriaid, cyfathrebu a gwasanaethau marchnata, mae pob gwasanaeth arall o fewn y Cyngor yn ystyried y negeseuon hyn, yn ogystal

â gwybodaeth gan ffynonellau eraill, wrth iddynt ddatblygu eu cynlluniau gwasanaeth newydd. Mae'r Cyngor hefyd yn codi'r materion hyn ar gyfer trafodaeth bellach ac eglurder yn 'sgyrsiau'r sir'. Bydd y canlyniad yn helpu i benderfynu'r prif flaenoriaethau ar gyfer y cyngor a'i bartneriaid dros y blynyddoedd nesaf.'

11. Pŵer i wneud Penderfyniad

Does dim gofynion cyfreithiol penodol ar y mater gweithredol hwn.

Mae pwerau'r Pwyllgor Archwilio o ran datblygu polisi yn cael ei amlinellu yn Adran 7.4.1 o Gyfansoddiad y Cyngor.

Swyddog Cyswllt:

Cydlynnydd Ymchwil a Deallusrwydd Corfforaethol

Ffôn: 01824 708045

Mae tudalen hwn yn fwriadol wag

How we did it...

When planning the 2015 survey the council's Corporate Executive Team considered several options for the conduct of the survey each with different cost and methodological implications. In these times of austerity and tight budgets it was agreed to scale back the expensive paper and postage elements of the previous approach and to emphasise digital collection of data through the website. It was hoped that a sample size of around 1000 would be achieved but we were disappointed to only achieve 711 responses despite two extensions of the collection period. Due to the small sample and uneven geographical distribution of responses we have some concerns about how representative the responses were compared to previous surveys. This is the percentage of responses from each town:

Respondents nearest town	Percentage of total responses
Denbigh	23%
Rhyl	21%
Ruthin	17%
Prestatyn	14%
Llangollen	13%
St Asaph	4%
Rhuddlan	4%
Corwen	3%
Grand Total	100%

The resident's survey will return in 2017 and steps will be taken to increase the number of participants.

Wellbeing

Respondents of the survey appear to have high levels of wellbeing. Wellbeing measure are on a scale of 1 to 10. The average scores were;

Wellbeing Question	Average score out of 10
Overall, how satisfied are you with your life nowadays?	7.46
Overall, to what extent do you feel the things you do in your life are worthwhile?	7.59
Overall, how happy did you feel yesterday?	7.46
Overall, how anxious did you feel yesterday?	2.89

This may stem from strong community networks, families and friends. We found that 70% said they hardly ever felt isolated from others, 69% hardly ever felt they lacked companionship, and 65% felt they hardly ever feel left out.

The wellbeing of residents and of future generations is a key focus for the council and our partners in other agencies. Look out for consultation and engagement events on the new Wellbeing Plan for Conwy and Denbighshire, which is being developed throughout 2016-17.

Your Local Area

81% of respondents were happy with their local area as a place to live. 54% of respondents felt there had been no major change, however, 34% felt their local area had got worse in the previous 12 months.

We hope to engage local residents in the development of their neighbourhoods and will be launching a new approach to local development during 2017 which will involve the council providing support to communities to develop their own plans looking at land use and economic development, parks and open spaces and even housing and social services.

Clean and Tidy Streets

The majority of residents surveyed (68%) were satisfied with the overall level of cleanliness of the streets in their local area.

When asked specifically about dog fouling 46% of residents surveyed were satisfied with their local area. Other concerns raised were about physical condition / appearance of buildings and shop fronts and of cigarette litter in town centre areas.

The council has engaged a contractor to issue fixed penalty fines to people who drop litter (including cigarette butts). We are proposing to introduce control areas to extend the use of penalty fines to other forms of anti-social behaviour within specific areas. Tackling dog fouling and untidy buildings are priorities in the council's Corporate Plan.

Improving our Roads

Every year an independent company scans the surface of all the roads in Wales and produces measures of the quality of the roads in each local authority area. Denbighshire's roads have been improving in recent years and the latest figures show 71% of A roads, 64% of B roads and 53% of minor roads in overall good condition.

Despite these results satisfaction with the quality of our roads remains lower than we would wish. In the 2015 survey 57% were satisfied with the maintenance of main roads, 54% with streets in towns and villages and 39% with rural roads.

Investment in our roads is a priority of the council and a key feature of our Corporate Plan.

Town Centres

Two thirds of respondents visited their nearest town centre more than once per week. 59% of respondents were happy with their town centres in general. 79% were satisfied with the range of services and 50% with the range of shops on offer in their nearest town centre. However, less than half of the respondents were happy with the availability (48%) and price (44%) of car parking and 42% felt satisfied with the level of traffic congestion.

Residents are clearly disappointed with job opportunities (12% satisfaction) and entertainment for young people (16% satisfaction) in their town centres.

We have developed a project, called Vibrant and Viable High Streets, to help improve town centres. This includes work following on from a major review of parking.

Community Safety

In common with other areas, and previous survey results, we found that 24% felt unsafe after dark, 4% felt unsafe during the day and 8% felt unsafe on public transport.

The Community Safety Partnership, with membership from North Wales Police and the Fire and Rescue Service as well as the Local Authority, is taking several steps to increase safety and improve perceptions, particularly after dark. This includes the use of Taxi Marshalls on key holiday nights to prevent altercations at taxi ranks and a robust licensing regime- taking poorly run premises to review and closing if standards aren't met.

The partnership has also begun publishing regular safety messages via social media (Prevention/Alerts) and continues to work together to find long-term solutions for a sustainable CCTV service following decreases in funding.

This in addition to targeted, ongoing work, to support victims of domestic abuse.

Consumer safety is also taken seriously with trading standards acting on cold callers, illicit tobacco and illegal sales of all kinds.

In most of the county there are few community safety issues associated with public transport. Nevertheless, the council's passenger transport and public protection services are working in partnership with North Wales Police to monitor and respond to any issues that do arise, including at known hot spots such as Rhyl Bus station.

The number of recorded offences in Denbighshire increased by 413 between 2013/14 and 2014/15. Nevertheless, the longer-term trend is down with almost 3000 fewer recorded crimes than in 2006/07. The rate of recorded crime per 1,000 population in Denbighshire in 2014/15 was 57, which is similar to the all Wales rate.

Opinions about the council

We asked people what we thought about the council. 41% felt the council provided good value for money, 36% felt the council was efficient and well run, 31% felt the council did act on the concerns of residents and 45% felt the council treats all types of people fairly.

We are proposing several initiatives to engage residents more directly in the work of the council and our public sector partners. Major engagement events are taking place throughout 2016-17 to ensure residents shape the Wellbeing Plan which will be the key strategic plan for all public service organisations throughout Conwy and Denbighshire.

As mentioned we intend to involve people more fully in their local community by supporting them to development plans in their local areas.

Also a new equality participation forum has been established to ensure that all types of people are treated fairly. The forum will review council decisions by participating in Equality Impact Assessments. The forum is seeking participation from those representing characteristics protected

by the Equality Act 2010. These characteristics are; Age, Disability, Gender Reassignment, Marriage and Civil Partnership, Pregnancy and Maternity, Race, Religion or Belief, Sex and Sexual Orientation, so anyone can join.

Customer Service and Keeping you informed

We asked people how their last interaction with the council went, with the following results:

	% satisfied
Satisfied that they were able to speak with the right person	60%
Satisfied with the time it took to deal with their issue	57%
Satisfied with the information they received	53%
Satisfied with the level of customer service overall	60%
Satisfied that they were able to communicate in their preferred language	71%

We also asked how well informed residents were about the council with the following results:

	% who said that they were fairly or very well informed
How well the council was performing	39%
How the council spends its money	33%
The standards of service that should be expected	36%
How to get involved with local decisions making	27%

Since then we have re-organised the way in which the council communicates with the public and established a Customers, Communication and Marketing service, which brings together Customers Service and Communication under a new single Head of Service. This will improve the customer experience and modernise access to council services. Specifically we are:

- Introducing a new telephony system to reduce delays and speed up customer interaction
- Developing a new customer feedback tool including gathering feedback via the website
- Increasing the range of information that can be accessed via the website
- Revising our approach to reviewing customer feedback to ensure it informs decisions about changes to services
- Expanding our use of social media for engagement with residents

Contacting the Council

The survey identified that people's preferred method of contacting the council was shifting. The survey found 30% preferred to contact the council by telephone and almost as many (29%) preferred to contact the council by email. Many other methods, including in person, by letter, through local councillors, by text message and through the website are used by smaller numbers of people.

Next steps

Although the sample size and the distribution of responses has raised some questions about the validity of the survey, the council has accepted its key messages as one indicator of how our residents are feeling about Denbighshire as a place and the council. In addition to the specific

improvement to customers, communication and marketing services, every other service of the council is considering these messages, along with intelligence from other sources, as they develop their new service plans. The council is also raising these issues for further discussion and clarification at the 'county conversations' the outcome of which will help to determine the key priorities for the council and its partners over the next few years.

Mae tudalen hwn yn fwriadol wag

Adroddiad i'r:	Pwyllgor Archwilio Cymunedau
Dyddiad y Cyfarfod:	8 Medi 2016
Swyddog Arweiniol:	Pennaeth Addysg a Gwasanaethau Plant
Awdur yr Adroddiad:	Arweinydd Tîm Gwaith Cymdeithasol Addysg
Teitl:	Absenoldeb Ysgolion Cynradd ac Uwchradd

1. Am beth mae'r adroddiad yn sôn?

Absenoldeb Ysgolion cynradd ac uwchradd

2. Beth yw'r rheswm dros lunio'r adroddiad hwn?

I ddarparu gwybodaeth yn ymwneud â gweithredu polisi'r sir o ran presenoldeb ysgolion.

3. Beth yw'r Argymhellion?

Bod yr Aelodau:

- 3.1 yn ystyried y polisi a strategaethau i wella presenoldeb disgyblion mewn ysgolion; ac
- 3.2 adolygu'r cyfraddau presenoldeb yn ysgolion Sir Ddinbych.

4. Manylion yr adroddiad

Ailysgrifenydd y polisi presenoldeb a'r gweithdrefnau i ymdrin â'r cyfraddau presenoldeb isel mewn ysgolion a newidiadau mewn deddfwriaeth. Datblygwyd y polisi ar ôl ymgynghoriad eang gydag ysgolion, llywodraethwyr ysgol, asiantaethau yn ymwneud ag ysgolion a theuluoedd. Cadarnhawyd statws cyfreithiol a dilysrwydd y polisi presenoldeb gan gwmsel cyfreithiol annibynnol ar ffurf drafft cyn cyhoeddi.

Derbyniodd yr holl Brifathrawon y polisi terfynol ym Medi 2015 a gofynnwyd iddynt fabwysiadu'r polisi a chadarnhau hyn drwy gorff llywodraethu'r ysgol.

Yn ystod y flwyddyn ddiwethaf mae'r polisi presenoldeb yn ogystal â defnyddio Côt Ymarfer y Rhybudd Cosb Benodedig (RhCB) wedi codi'r proffil mewn ysgolion a gyda theuluoedd am wella presenoldeb mewn ysgolion. Mae RhCB yn cael eu rhoi pan mae 10 achos o absenoldeb anawdurdodedig wedi bod mewn tymor ysgol.

Fe wnaeth prifathrawon Sir Ddinbych benderfyniad ar y cyd i beidio awdurdodi gwyliau yn ystod y tymor ac eithrio dan amgylchiadau eithriadol. Cyfrifoldeb y prifathro yw'r penderfyniad i roi RhCB ac nid yr awdurdod lleol. Hyd yma mae 78 o hysbysiadau wedi eu cyhoeddi yn 2015/16 ac mae'r holl daliadau am yr hysbysiadau hyn ac eithrio

8 wedi eu talu, mae'r achosion hyn wedi eu cyfeirio i'r gwasanaethau cyfreithiol i ymdrin â diffyg taliad a diffyg presenoldeb mewn ysgol.

Ers Medi i Orffennaf 2015/16 mae ysgolion wedi gofyn am anfon cyfanswm o 456 o lythyrau rhybudd i rieni. Nid yw cyfran uchel o'r achosion, 78%, wedi cofnodi unrhyw absenoldeb anawdurdodedig pellach yn ystod y flwyddyn ysgol.

Mae rheoliadau Llywodraeth Cymru yn rhoi hawl i brifathrawon, mewn amgylchiadau eithriadol, i gytuno i hyd at 10 diwrnod o absenoldeb yn ystod blwyddyn academaidd y tu allan i'r dyddiadau gwyliau ysgol statudol. Mae'r rheoliadau hyn wedi bod mewn grym ers 2011 fel rhan o Fframwaith Presenoldeb ar gyfer Cymru Gyfan Llywodraeth Cymru.

Gall nifer o ffactorau effeithio ar absenoldeb. O fewn y flwyddyn ysgol gyfredol 2015/16 mae absenoldebau a gofnodwyd o ganlyniad i salwch, sy'n anrhwngwladwy, wedi bod ar lefelau o 7% o'i gymharu â 4.5% yn 2014/15. Effeithiodd lefelau uchel o'r dwymyn goch a'r frech ieir ar y ffigyrau tymhorol cyfan ac ar ysgolion penodol yn y sir.

Cofnodwyd 126 achos o rieni yn cymryd gwyliau yn ystod y tymor ym mis Medi 2015. Nid oedd nifer o'r achosion yma wedi eu hawdurdodi gan brifathrawon ac yn ei dro caiff hyn effaith negyddol ar yr ystadegau cyfan ac absenoldeb o ran ffigyrau'r sir. Mae dechrau'r tymor ysgol yn amser hanfodol i ddisgyblion fod yn yr ysgol.

Mae data sydd wedi ei gadarnhau yn dangos fod pob un o'r 8 ysgol uwchradd wedi gwella presenoldeb rhwng 2014/15 a'r flwyddyn ysgol gyfredol 2015/16. Mae presenoldeb uwchradd yn cael ei gasglu hyd at ddiwedd Mai bob blwyddyn ac mae data cymharol yn cael ei adrodd ym Medi.

Mae absenoldeb parhaus wedi gostwng o 7.0% o ddisgyblion uwchradd yn 2014/15 i 6.2% yn 2015/6, mae angen ystyried hyn gyda'r cynnydd eleni o brifathrawon yn peidio awdurdodi absenoldebau yn fwy rheolaidd sy'n effeithio ar gyfraddau absenoldebau.

Yn yr un modd mae data cynradd heb ei gadarnhau wedi gostwng eleni o 0.4% o'i gymharu â'r flwyddyn flaenorol 2014/5.

Nid yw'r data ysgol gynradd wedi ei gadarnhau eto ar gyfer y flwyddyn ysgol gyfredol. Mae hwn yn cael ei gasglu ym Medi ac adroddir arno yn Rhagfyr pan fydd data cymharol ar gael.

Mae presenoldeb yn ei gyfanrwydd mewn ysgolion Cynradd ac Uwchradd wedi gwella yn 2015/16 i:

	Presenoldeb Cynradd	Presenoldeb Uwchradd
2015/16	95.1% (dros dro)	93.8%
2014/15	94.7% (dros dro)	92.5%

Y codau cofrestru sy'n effeithio ar berfformiad presenoldeb ysgol ar gyfer y flwyddyn ysgol Medi / Mai 2015 yw:

Côd 'O' Absenoldeb Anawdurdodedig y Sir 2.7%

Côd 'G' Absenoldeb Gwyliau Anawdurdodedig 4.3%

Mae'r adroddiadau yn darparu trosolwg o ffigyrau presenoldeb ac absenoldeb ar gyfer ysgolion cynradd ac uwchradd ers 2012 i'r presennol.

Y sefyllfa bresennol yw tuedd sy'n gwella yn y deuddeg mis diwethaf, hyd yn oed gyda'r absenoldebau anawdurdodedig lle mae ysgolion wedi galw am ymyrraeth drwy'r broses Rhybudd Cosb Benodedig.

Eleni mae data presenoldeb yn cael ei fonitro bob tymor, mae ysgolion sy'n tangyflawni o'i gymharu â'r data blaenorol ar gyfer blwyddyn ysgol yn derbyn hysbysiad ysgrifenedig gan y Pennaeth Gwasanaeth. Mae hwn yn amlinellu'r cam gweithredu sydd angen ei gymryd gyda chefnogaeth gan y Gwaith Cymdeithasol Addysg i ddatblygu cynllun gweithredu i ymdrin â'r tangyflawniad.

Y mis Medi hwn bydd Gweithiwr Cymdeithasol Addysg yn ymweld â'r naw ysgol dderbyniodd lythyrau yn nhymor yr haf er mwyn ysgrifennu a gosod cynllun presenoldeb a fydd yn cael ei fonitro bob tymor.

5. Sut mae'r penderfyniad yn cyfrannu at y Blaenoriaethau Corfforaethol?

Mae Presenoldeb Ysgol yn Ddangosydd Perfformiad Allweddol (DPA) sy'n ategu nifer o amcanion y Cyngor o ran perfformiad a gwelliant.

6. Beth fydd y gost a sut fydd yn effeithio ar wasanaethau eraill?

Mae argymhellion yr adroddiad hwn o fewn y gyllideb a'r fframwaith polisi presennol.

7. Beth yw prif gasgliadau'r Asesiad o Effaith ar Gydraddoldeb (AEG) a gynhaliwyd ar y penderfyniad? Dylai'r templed o'r Asesiad o Effaith ar Gydraddoldeb wedi ei gwblhau fod wedi ei atodi i'r adroddiad

Mae gan bob plentyn yr hawl i fynychu'r ysgol yn rheolaidd. Mae'r adroddiad hwn yn cydymffurfio'n llwyr â Hawliau'r Plentyn y Cenhedloedd Unedig.

8. Pa ymgynghoriadau a gynhaliwyd gyda'r Pwyllgor Archwilio ac eraill?

Ymgynghorwyd â'r polisi presenoldeb a'r Côd Ymarfer Cosb Benodedig drwy weithdai wedi eu trefnu ar draws y wlad yn ymwneud â budd-ddeiliaid.

Hefyd cadarnhaodd Cwnsler cyfreithiol Annibynnol ddilysrwydd a chynnwys y polisiau.

9. Datganiad y Prif Swyddog Cyllid

Amh.

10. Pa risgiau sydd ac a oes unrhyw beth y gallwn wneud i'w lleihau?

Y risg yw natur anrhagweladwy salwch/absenoldeb meddygol. Mae hyn yn cael ei fonitro yn y polisi presenoldeb gan ymwneud â iechyd yr ysgol. Mae'r holl siroedd yn agored i'r maes yma o risg gydag absenoldeb o'r ysgol.

11. Pŵer i wneud Penderfyniad

Erthygl 7.4.2 (b) o Gyfansoddiad y Cyngor yn amlinellu pwerau Archwilio o ran adolygu perfformiad y Cyngor mewn perthynas ag amcanion polisi a thargedau perfformiad.

Swyddog Cyswllt:

Arweinydd Tîm Gwaith Cymdeithasol Addysg

Ffôn: 01824 708169

Presenoldeb o'i gymharu â gweddill Cymru 2012-2015

	2011/12				2012/13				2013/14				2014/15			
	Sir Ddinbych		Cymru	Yn safle'r 10fed yng Nghymru	Sir Ddinbych		Cymru	Yn safle'r 10fed yng Nghymru	Sir Ddinbych		Cymru	Yn safle'r 10fed yng Nghymru	Sir Ddinbych		Cymru	Yn safle'r 10fed yng Nghymru
	%	Safle	%	%	%	Safle	%	%	%	Safle	%	%	%	Safle	%	%
Presenoldeb Cynradd	94.5	6	93.8	94.3	4	93.7	94.1	94.8	8	94.8	94.8	94.7	17	94.9	94.9	
Presenoldeb Uwchradd	92.9	4	92.2	92.4	14	92.6	92.9	93.0	18	93.6	93.8	92.5	21	93.8	94.0	

	2011/12				2012/13				2013/14				2014/15			
	Sir Ddinbych		Cymru	Yn safle'r 10fed yng Nghymru	Sir Ddinbych		Cymru	Yn safle'r 10fed yng Nghymru	Sir Ddinbych		Cymru	Yn safle'r 10fed yng Nghymru	Sir Ddinbych		Cymru	Yn safle'r 10fed yng Nghymru
	%	Safle	%	%	%	Safle	%	%	%	Safle	%	%	%	Safle	%	%
Presenoldeb Cynradd	5.5	6	6.2	5.7	4	6.3	5.9	5.2	8	5.2	5.2	5.3	17	5.1	5.1	
Presenoldeb Uwchradd	7.1	4	7.8	7.6	14	7.4	7.1	7.0	18	6.4	6.2	7.0	21	6.2	6.0	

NODW

Safle'n is na 10fed

2015/16 (DROS DRO)	
Sir Ddinbych	
%	
Presenoldeb Cynradd	Ddim ar gael
Presenoldeb Uwchradd	93.8

2015/16 (DROS DRO)	
Sir Ddinbych	
%	
Presenoldeb Cynradd	Ddim ar gael
Presenoldeb Uwchradd	6.2

Mae tudalen hwn yn fwiadol wag

Adroddiad i'r:	Pwyllgor Archwilio Cymunedau
Dyddiad y Cyfarfod:	8 Medi 2016
Aelodau/Swyddogion Arweiniol:	Aelod Arweiniol y Parth Cyhoeddus ac Aelod Arweiniol Addysg/Pennaeth Cynllunio a Diogelwch y Cyhoedd a Phennaeth Addysg a Gwasanaethau Plant
Awdur yr Adroddiad:	Rheolwr Traffig, Parcio a Diogelwch y Ffyrdd
Teitl:	Llwybrau Peryglus i'r Ysgol

1. Am beth mae'r adroddiad yn sôn?

- 1.1 Sut mae diogelwch llwybrau cerdded o'r cartref i'r ysgol yn cael eu hasesu yn Sir Ddinbych.

2. Beth yw'r rheswm dros lunio'r adroddiad hwn?

- 2.1 Cafodd cais ei wneud gan Grŵp Cadeiryddion ac Is-gadeiryddion Archwilio am adroddiad ynglŷn â sut mae llwybrau cerdded i'r ysgol yn cael eu hasesu i sicrhau fod y canllawiau a'r rheolau perthnasol yn cael eu defnyddio yn gyson yn Sir Ddinbych.

3. Beth yw'r Argymhellion?

Bod y Pwyllgor yn:

- i) ystyried a rhoi sylwadau ar gynnwys yr adroddiad a sut mae canllawiau gweithredol Llywodraeth Cymru yn cael eu defnyddio yn Sir Ddinbych, a
- ii) chefnogi'r cynnig i gynnal adolygiadau cyfnodol o lwybrau cerdded o'r cartref i'r ysgol bob pum mlynedd.

4. Manylion yr Adroddiad

Cefndir

- 4.1 Mae Mesur Teithio gan Ddysgwyr (Cymru) 2008 yn gofyn i Awdurdodau Lleol ddarparu cludiant am ddim i'r ysgol addas agosaf ar gyfer:
- i) Disgyblion ysgol gynradd sy'n byw 2 filltir neu fwy o'r ysgol
 - ii) Disgyblion ysgol uwchradd sy'n byw 3 milltir neu fwy o'r ysgol
- 4.2 Os yw disgybl yn byw yn nes na'r pellteroedd sy'n cael eu nodi yna ni fydd cludiant ysgol am ddim yn cael ei ddarparu ar gyfer y disgybl hwnnw, oni bai nad

oes yna lwybr cerdded diogel ar gael. O dan amgylchiadau o'r fath bydd yr Awdurdod Lleol yn darparu cludiant ysgol am ddim i'r ysgol addas agosaf.

- 4.3 Mae llwybrau cerdded o'r cartref i'r ysgol yn cael eu nodi fel unai "perylus" neu "ddim yn beryglus" a'r Awdurdod Lleol perthnasol sy'n penderfynu ar y categoraiddio hwn. Mae'r adroddiad hwn yn disgrifio sut mae'r asesiad hwn yn cael ei wneud yn Sir Ddinbych.

Cefndir Deddfwriaethol

- 4.4 O dan Adran 15 y *Mesur Teithio gan Ddysgwyr (Cymru) 2008*, cyhoeddodd Llywodraeth Cymru'r ddogfen "*Teithio gan Ddysgwyr - Canllawiau ar Ddarpariaethau Statudol a Chanllawiau Gweithredol*" ym Mehefin 2014. Ei bwrpas yw darparu canllawiau statudol i awdurdodau lleol i sicrhau cysondeb wrth asesu anghenion teithio dysgwyr yn eu hawdurdod lleol.

- 4.5 Mae Adran 5 o'r Canllawiau Gweithredol yn darparu canllawiau manwl i gynorthwyo'r rhai sydd â'r dasg o asesu llwybrau cerdded. (Mae copi o Adran 5 yn cael ei ddarparu yn Atodiad A.) Roedd canllawiau blaenorol a gyhoeddwyd gan Lywodraeth Cymru yn Ebrill 2009 yn llawer llai manwl, a oedd yn amlwg yn cynyddu'r tebygrwydd o anghysonderau o ran asesu'r gwahanol lwybrau.

Asesiadau a wnaed cyn cyhoeddi'r canllawiau newydd

- 4.6 Cyn cyhoeddi'r canllawiau statudol yn 2014, roedd Adran Addysg Cyngor Sir Ddinbych eisoes yn cadw rhestr o lwybrau cerdded i'r ysgol oedd yn cael eu categoraiddio fel rhai "perylus" neu "ddim yn beryglus". Mae'r rhestr wedi ei chreu o nifer o asesiadau a wnaed dros y blynyddoedd blaenorol.
- 4.7 Yn dilyn cyhoeddi'r canllawiau newydd, gofynnodd Llywodraeth Cymru i holl Awdurdodau Lleol Cymru i adnewyddu statws eu llwybrau cerdded presennol yng ngoleuni'r canllawiau newydd. Yn Sir Ddinbych, canlyniad hyn oedd ailasesu 73 o lwybrau cerdded yn ystod blwyddyn academaidd 2014-15.

Ceisiadau am Aseiad

- 4.8 Gall rhieni gyflwyno cais am gludiant ysgol am ddim ar unrhyw adeg o'r flwyddyn. Os mai'r cyfiawnhad am eu cais yw fod y llwybr (neu ran o'r llwybr) rhwng y cartref a'r ysgol addas agosaf yn anniogel yna gall hyn arwain at gynnal asesiad. Bydd y penderfyniad i gynnal asesiad yn dibynnu ar a yw'r llwybr eisoes wedi ei asesu, pryd oedd yr asesiad hwnnw, ac a oes newidiadau o bwys wedi bod i'r llwybr ers ei asesu ddiwethaf.

Asesiadau Cyfnodol

- 4.9 Mae'r holl lwybrau wedi eu hasesu yn unol â'r canllawiau newydd. O flwyddyn i flwyddyn rydyn ni hefyd yn cynnal asesiadau newydd fel rhan o'r broses a grybwyllwyd yn 4.8. Yn ogystal, mae'r Adran Addysg yn cyflwyno crynodeb blynyddol i Lywodraeth Cymru yn amlinellu'r asesiadau newydd sydd wedi eu cynnal ers yr un blaenorol. I ychwanegu at y prosesau hyn, cynigir fod y rhestr

gyflawn o lwybrau “peryglus” a rhai sydd “ddim yn beryglus” yn cael eu hadolygu bob pum mlynedd i ystyried a oes newidiadau o bwys wedi bod i natur y llwybrau yn y cyfamser, er enghraifft newid i gyffordd neu gynnydd sylweddol mewn llif traffig.

Y Broses Asesu

- 4.10 Mae'r penderfyniad i gynnal asesiad newydd yn cael ei wneud gan yr Adran Addysg a fydd wedyn yn cyflwyno cais i'r tîm Diogelwch Traffig er mwyn cynnal asesiad. Yn draddodiadol mae'r tîm Diogelwch Traffig wedi bod yn rhan o'r Gwasanaeth Priffyrdd, ond o 1 Ebrill 2016 cafodd ei drosglwyddo i'r Gwasanaeth Cynllunio ac Amddiffyn y Cyhoedd. Mae'n bwysig nodi fod yr asesiadau yn cael eu rhoi i swyddogion heb ymwneud ag Aelodau Lleol. Pwrpas hyn yw ceisio sicrhau fod ymdriniaeth gyson yn cael ei mabwysiadu ar draws y Sir.
 - 4.11 Mae'r asesiad yn cael ei wneud gan Beiriannydd Traffig cymwysedig gyda phrofiad perthnasol mewn diogelwch y ffyrdd a lleihau'r nifer sy'n cael eu hanafu.
 - 4.12 Mae Adran 5 o'r "*Teithio gan Ddysgwyr - Canllawiau ar Ddarpariaethau Statudol a Chanllawiau Gweithredol*" yn darparu dull gweithredu cyfarwyddol o sut y dylid asesu llwybrau a cheisio lleihau unrhyw amwysedd a allai arwain at wahaniaethau o ran dehongli.
 - 4.13 Bydd y Peiriannydd Traffig sydd â'r dasg o gynnal asesiad llwybr yn ymweld â'r safle dan sylw ac yn gwneud gwaith tirlfesur i gael y data angenrheidiol i alluogi gwneud asesiad. Mae enghreifftiau o ddata y gellir bod ei angen yn cynnwys data cyflymder traffig, data llif traffig, ystadegau damweiniau a mesurau gwelededd. Mae data cyflymder a chyfanswm traffig ar gyfer asesiadau o'r fath yn cael ei gofnodi yn ystod y tymor ysgol ac ar amseroedd o'r dydd pan y disgwylir i blentyn fel arfer deithio i neu o'r ysgol.
 - 4.14 Unwaith mae'r asesiad wedi ei gwblhau, bydd y casgliadau yn cael eu cofnodi ar ffurf adroddiad ar ebost gan y tîm Diogelwch Traffig i'r Adran Addysg.
 - 4.15 Mae'n amlwg yn hanfodol fod dull gweithredu cyson yn cael ei fabwysiadu wrth gynnal asesiadau llwybr er mwyn ceisio osgoi cyhuddiadau fod rhai cymunedau neu unigolion yn cael eu trin yn fwy ffafriol na'r lleill. Mae nodi llwybr yn arwain at oblygiadau ariannol i'r Cyngor hefyd, ac felly mae'n hanfodol fod unrhyw benderfyniadau sy'n cael eu gwneud yn dryloyw ac y gellir dangos eu bod yn gadarn drwy lynu at y canllawiau ac wedi eu cefnogi gan dystiolaeth briodol.
- 5. Sut mae'r penderfyniad yn cyfrannu at y Blaenoriaethau Corfforaethol?**
- 5.1 i) *Gwella ein perfformiad mewn addysg ac ansawdd adeiladau ein hysgolion.*

Mae sicrhau fod y llwybrau'n cael eu hasesu mewn dull teg a chyson yn sicrhau fod cyllid yn cael ei ddefnyddio mor effeithlon â phosib ac yn cael ei ddarparu i'r rhai sydd ei angen fwyaf.

- 5.2 ii) *Gwella ein ffyrdd*. Bydd cynnal asesiadau o lwybrau cerdded o'r cartref i'r ysgol weithiau'n codi materion sy'n arwain at wneud gwelliannau i wella diogelwch rhwydwaith y ffyrdd.

6. Beth fydd y gost a sut fydd yn effeithio ar wasanaethau eraill?

- 6.1 Yn gyffredinol mae rhwng 15 a 25 o asesiadau newydd yn cael eu cynnal bob blwyddyn academaidd ac mae'r llwyth gwaith sy'n cael ei greu gan hyn ar hyn o bryd yn cael ei amsugno gan staff presennol yr Adran Addysg a'r Adran Diogelwch Traffig. Cynigir fod asesiadau cyfnodol yn y dyfodol, fel y sonnir amdanynt yn yr adroddiad hwn, yn cael eu gwneud ar sail dreigl er mwyn cynorthwyo i rannu'r llwyth gwaith sy'n cael ei greu.
- 6.2 Mae unrhyw lwybrau sy'n cael eu nodi fel rhai peryglus yn amlwg yn creu cost parhaus o ddarparu cludiant sy'n cael ei dalu o gyllideb Cludiant i'r Ysgol y Cyngor, sy'n cael ei reoli gan y Gwasanaeth Priffyrdd ac Amgylcheddol. Pan fo'r un llwybr yn cael ei ddefnyddio gan nifer o ddisgyblion, bydd achos weithiau i ystyried a ellir cael gwared ar y nodwedd(ion) sy'n achosi i'r llwybr gael ei nodi fel un peryglus, neu leihau'r nodwedd(ion) yn sylweddol i bwynt lle gellir ail gategoreiddio'r llwybr fel un sydd "ddim yn beryglus" drwy waith peirianyddol. Gallai hyn gael ei ariannu un ai gan grant allanol neu o gyllidebau sy'n bodoli eisoes.

7. Beth yw prif gasgliadau'r Asesiad o Effaith ar Gydraddoldeb (AEC) a gynhaliwyd ar y penderfyniad? Dylai'r templed o'r Asesiad o Effaith ar Gydraddoldeb wedi ei gwblhau fod wedi ei atodi i'r adroddiad

Mae'r AEC wedi ei gynnwys yn Atodiad B. Mae'n dod i'r casgliad nad oes disgwyl i'r broses asesu ar gyfer Llwybrau Cerdded o'r Cartref i'r Ysgol fod yn cael effaith hynod negyddol ar y rhai gyda nodweddion a ddiogelir.

8. Pa ymgynghoriadau a gynhaliwyd gyda'r Pwyllgorau Archwilio ac eraill?

Adroddwyd am yr adolygiad o'r Polisi Cludiant i'r Ysgol i'r Pwyllgor Archwilio Cymunedau ym Mehefin 2016, mae copi o'r adroddiad hwnnw wedi ei ddarparu yn Atodiad C.

9. Datganiad y Prif Swyddog Cyllid

Mae'r adroddiad hwn yn amlinellu'r broses ar gyfer asesu llwybrau peryglus heb oblygiadau uniongyrchol o ran cost. Ond mae'r adolygiad ehangach o bolisi Cludiant o'r Cartref i'r Ysgol yn debygol o fod â goblygiadau ariannol fel y nodwyd

yn yr adroddiad sydd wedi ei atodi, ac a gyflwynwyd yn flaenorol i'r Pwyllgor Archwilio Cymunedau.

10. Pa risgiau sydd ac a oes unrhyw beth y gallwn wneud i'w lleihau?

Y prif risg fyddai her gyfreithiol i benderfyniad, yn fwyaf tebygol o gael ei ysgogi gan riant sy'n anghytuno gydag asesiad sy'n categoreiddio llwybr fel un diogel. Gellir lleihau'r risg yma drwy sicrhau cydymffurfedd gyda'r gweithdrefnau statudol wrth wneud asesiadau, gan ddefnyddio tystiolaeth ffeithiol i gefnogi pan fo hynny'n bosibl, a chofnodi'r holl benderfyniadau i sicrhau fod trywydd archwilio'n bodoli.

11. Pŵer i wneud Penderfyniad

Mesur Teithio gan Ddysgwyr (Cymru) 2008

Mae Adran 7.4.2 o Gyfansoddiad y Cyngor yn amlinellu pwerau'r Pwyllgor Archwilio o ran astudio effaith penderfyniadau a defnyddio polisïau.

Swyddog Cyswllt:

Rheolwr Traffig, Parcio a Diogelwch y Ffyrdd

Ffôn: 01824 706959

Section 1: Statutory Provisions.

Chapter 5: Risk Assessment of Walked Routes to School

Overview

5.1 Local authorities are under a legal duty to assess the travel needs of learners who walk to school¹³⁵. In making an assessment local authorities are recommended to take into account the following provisions.

Part 1: Risk Assessment Procedure In Relation To Physical/Traffic Risks

5.2 The scope of this section covers the relationship between learners and traffic. As pedestrians, learners face a number of hazards which are identified below. Walking the route will enable risk assessors to identify hazards.

Route Conditions

5.3 For a route to be classed as available Welsh Ministers recommend that the route needs to be:

- A continuous adequate footway on roads which carry medium to heavy traffic flow¹³⁶ **or**
- “Step offs”¹³⁷ on roads which have low traffic flow but adequate sight lines to provide sufficient advance warning to drivers and pedestrians **or**
- On roads with very low traffic flow, no “step offs”, but sufficiently good sight lines to provide adequate advance warning

5.4 If there is a need to cross roads Welsh Ministers recommend that there should be one of the following safety measures:

- Pedestrian refuges **or**
- Visibility – it should be good enough to allow vehicles to stop given the 85th percentile speed rule (or the speed at which no

¹³⁵ Section 2 of the Measure

¹³⁶ Traffic flows are defined in Chapter 5 paragraphs 5.8 – 5.12

¹³⁷ For the purposes of this document the definition of “Step-offs is provided in the glossary (Section 2).

more than 15% of the traffic is exceeding) – vehicle stopping distances are set out in the Highway Code¹³⁸ **or**

- Sufficient gaps¹³⁹ in the traffic flow and sight lines to allow enough opportunities to cross safely **or**
- Sufficient crossing facilities (for example, zebra, pelican crossings) **or**
- Sufficient pedestrian phases at traffic lights (including necessary refuges) **or**
- Sufficient school Crossing Patrols (lollipop people)

5.5 Risk assessments of walked routes enable local authorities to determine whether a route to school is ‘available’ (safe) to walk. Further in cases where a route is deemed to be ‘unavailable’ (unsafe) the assessment process can determine what safeguards could be put in place to ensure that the route is or can become ‘available’ (safe) to walk. In deciding whether to undertake a risk assessment exercise the local authority will need to take into account whether the route has previously been assessed. If it has been assessed previously what has changed that would mean that a further assessment is required. For example:

- An accident or similar incident
- High accident statistics
- The opening or closure of schools
- Changes made to a route – road works, infrastructure changes
- Changes to traffic composition and volumes, including cyclists
- Changes affecting the route – new builds/housing developments, large scale construction projects
- Changes to the characteristics of the people walking the route – such as a wheelchair user using the route

Traffic

5.6 It is recommended that assessments take place at the usual time learners travel to and from school, namely in the morning at the time before schools start, when traffic flow is generally heaviest (unless it can be shown that the afternoon flow is

¹³⁸ <https://www.gov.uk/browse/driving/highway-code>

¹³⁹ Sufficient gaps in traffic flow are outlined in more detail in Chapter 5 paragraphs 5.8 – 5.12

heavier); at the end of the normal school day finishing time - a minimum of three surveys should be taken.

- 5.7 Speed limits on roads around or near schools should also be taken into account in relation to traffic flow to determine what safety measures are necessary.

Traffic Flow on Roads

- 5.8 The flow of traffic along roads is a significant factor in determining the safety¹⁴⁰ of a walked route.
- 5.9 Low traffic flow occurs on roads that have a traffic flow below 400 vehicles in a 1 hour period; medium traffic flow occurs on roads with a traffic flow between 400 to 840 vehicles per hour; and heavy traffic flow occurs on roads with a traffic flow of over 840 vehicles per hour.
- 5.10 It is recommended that risk assessors undertake a gap analysis. This records the number of gaps in traffic flow and should record data in five minute consecutive intervals. Four such gaps within a 5 minute period are considered acceptable.
- 5.11 It is recommended that traffic counts are recorded as “passenger car” equivalent values (Passenger Car Units - PCUs), by using the following factors:

3 pedal cycles	1 PCU
2 motorcycles	1 PCU
1 Car	1 PCU
1 light goods vehicle (up to 3.5 tonnes gross weight)	1 PCU
1 Bus/Coach (over 3.5 tonnes)	2 PCUs
Goods Vehicles (over 3.5 tonnes)	2 PCUs
Goods Vehicles (over 7.5 tonnes/multi-axle lorries)	3 PCUs

- 5.12 All vehicle counts are two-way except on one-way systems. Dual carriageways are counted as one-way on each side. Where the two-way (one-way of a dual carriageway) traffic flow

¹⁴⁰ For the purposes of this document the definition of ‘Safety’ is provided in the glossary (Section 2)

is below 240 vehicles per hour the road is assessed as safe to cross. This is equivalent to 1 vehicle every 15 seconds, allowing a reasonable gap time to cross a 7m wide road at a walking speed of 0.92 m per second.

Collision History

- 5.13 It is recommended that the road casualty record along the route is noted with special attention to accident danger spots. If the route is also used for public transport a note should be made of stopping places and the level of increased pedestrian use that could impact on foot path availability. Risk assessors could, for example, incorporate a 3 year collision history into the assessment of the whole route.
- 5.14 If a risk¹⁴¹ is identified, it is recommended that suitable measures are considered – for example the introduction of speed humps or speed cameras¹⁴².

Footpaths

- 5.15 Welsh Ministers consider that a footway, roadside strip of reasonable width and condition, a public footpath or bridleway will all normally be assumed to provide an available route. The footway will need to be wide enough to allow passage and, in the case of young children or those that should be accompanied, it should be wide enough to allow supervision to be carried out safely. The condition of the path should be examined to ensure it is clear of obstacles underfoot and from excessive foliage.
- 5.16 On a road with low traffic flow, a verge that can be stepped on by a child and accompanying parent when traffic is passing can normally be assumed to provide an available route. Many available routes may lie along roads that have neither a footway nor verge. On these roads, it is recommended that the width of the carriageway, traffic speed and type of traffic (e.g. frequent long or heavy goods vehicles) as well as visibility/sight lines that may be affected by sharp bends, high hedgerows or other obstructions ought to be considered.

¹⁴¹ For the purposes of this document the definition of 'Risk' is provided in the glossary (Section 2).

¹⁴² Speed humps and speed cameras are normally only put in place in response to Road Traffic Collision statistics.

5.17 Where a route is found to be lacking in 'step offs' there may also be issues with adequate visibility– the features that affect the availability of 'step offs' often impact on visibility – hedges, gradients etc. In such cases, it is recommended that these be considered within the assessment criteria carried out by the local authority.

5.18 If a risk is identified the following may provide a solution:

- removing vegetation **or**
- resurfacing or widening the available foot path **or**
- providing a new foot path **or**
- providing lighting.

Crossing points

5.19 Where roads need to be crossed, it is recommended that the availability of crossing facilities such as central refuges, pedestrian crossings or traffic signals be taken into consideration. Where there are no crossing facilities, the route's risk assessment ought to consider each required road crossing, bearing in mind traffic speed and flows, sight lines etc.

5.20 If there is a need to cross roads there ought to be:

- Sufficient gaps in the traffic flow and sight lines to allow enough opportunities to cross safely. The gap time analysis should be used where necessary **or**
- Pedestrian refuges **or**
- Crossing facilities (e.g., zebra, pelican, puffin crossing etc.) **or**
- Pedestrian phase at traffic lights **or**
- School Crossing Patrol.

5.21 If a road needs to be crossed the visibility at the location should allow a vehicle to stop, given the 85th percentile speed (the speed at which 85% of the vehicles travel below) of the traffic flow. Vehicle stopping distances should be taken as those given in the Highway Code. In many rural areas, the exercise of continuous judgement is likely to be required. No criteria can provide all the guidance or answers to every situation that may be encountered.

- 5.22 If roads have to be crossed to use a footway or to improve sight lines it may be necessary to advise on safe crossing places. On some country roads the footway may not be continuous. Informed judgement will have to be made about the availability of “step off” points.
- 5.23 The difficulty of crossing at a site can be assessed by considering the number of gaps in the traffic flow that are acceptable to pedestrians. Free flowing traffic may provide gaps randomly and fairly frequently but speeds tend to be higher and gaps would need to be longer in order to cross the road safely. An acceptable gap to cross from kerb to kerb varies with each person. Most people will be able to cross two lanes of normal urban traffic in 4 to 6 seconds. Others may need larger gaps of around 10 to 12 seconds.
- 5.24 It is recommended that the survey records the number of gaps in each 5 minute period that are longer than the road crossing time, using one metre per second as the walking speed. Four gaps in each 5 minute period indicate a road that can be crossed without too much delay. Longer gaps could be classified as multiple gaps rather than as just one gap.
- 5.25 In the case of a rail crossing, particular attention needs to be paid to the type of crossing and incidents that have been recorded to assess the safety of the crossing.

Canals, Rivers, Ditches and Embankments

- 5.26 It is the Welsh Ministers’ view that where appropriate, it is important to ensure that adequate barriers and safety features are included and that these are of the appropriate height to take into account the age groups of learners that may use the route. Safety features include improved barriers, better signage, more lighting or alternative available routes.
- 5.27 It will also be important to establish:
- if the route has been subject to severe flooding¹⁴³
 - if this is a regular occurrence and
 - when severe flooding occurs, whether a suitable detour is available

¹⁴³ For the purposes of this document the definition of ‘Flooding’ is provided in the glossary (Section 2)

5.28 Information on flood management procedures can be acquired from Natural Resources Wales¹⁴⁴.

Lighting

5.29 The level of natural lighting will differ over the year. Seasonal change may require that a review of the route assessment may be appropriate (if reported conditions present difficulties for the learner and / or companion).

5.30 It is recommended that street lighting is also taken into account.

Planned Changes in the Area

5.31 The assessment ought to consider any proposals that might impact on safety. Much of this information is likely to be held by the local authority and therefore the following checks will inform the risk assessment:

- Highways departments for proposed road works that would have a short-term impact on traffic conditions (e.g. road widening schemes)
- Planning departments for developments that may have a long-term impact on traffic (e.g. housing or retail developments)
- Education departments to check any proposed school reorganisations and/ or mergers

5.32 Where proposed changes are developed and may impact on walked routes to school, it is recommended that the relevant local authority department lead consult with learner travel teams as appropriate.

Level Crossings

5.33 There are more than 6,500 level crossings in Britain with 1,167 (or 18% of them) within the Network Rail Wales Route.

¹⁴⁴ <http://naturalresourceswales.gov.uk/alerts/?lang=en>

- 5.34 It is recommended that risk assessors, where applicable, include level crossing risk consideration within the risk assessment. Network Rail have produced educational material for schools which can be accessed by clicking <http://www.networkrail.co.uk/level-crossing/>
- 5.35 Where appropriate, risk assessors should consider contacting Network Rail's team of Level Crossing Managers who can provide advice and guidance on level crossing risk assessment control measures, such as level crossing risk awareness events. Contact details are available at <http://safety.networkrail.co.uk/Services/Contacts>

Part 2: Risk Assessment Procedure in relation to Social Danger

The nature of Social Danger

- 5.36 'Social Danger' is open to different interpretations and is subjective. In this context, the commonest interpretations provided by children and young people are as follows: stranger danger; danger(s) posed by paedophiles; danger(s) posed by criminals (muggers, thieves, murderers, kidnappers); anti-social behaviour (the presence of bullies or of alcoholics or drug addicts on walked routes to school); and physical manifestations, such as discarded needles or places where drug abuse/misuse take place.
- 5.37 Children experience real dangers when walking to and from school. Like adults, children can also perceive dangers even if none exists, and that too will understandably influence their behaviour and needs to be taken into account. A perceived danger may feel no less real than an actual danger. It will be important that before undertaking risk assessments, local authorities determine whether the perceived danger is supported by any evidence.
- 5.38 Where appropriate, Welsh Ministers recommend that other local authority services work to alleviate some fears, for example street cleaning or dog warden services.

5.39 There may also be a need to work with the teachers and parents of children who are concerned about stranger danger so that the child can be reassured though still aware of risk averse behaviours; travelling with friends, not speaking to strangers, etc. Consequently it is recommended that the local authority transport officials refer those cases not substantiated by evidence to the relevant school.

Tackling Social Danger in Risk Assessments – Working with Partners

5.40 In the conduct of risk assessments, it is recommended that local authorities work in partnership with organisations/agencies which have expertise in, including responsibility for, tackling and quantifying social danger. The Police or Police Community Support Officers have responsibility for crime, disorder and anti-social behaviour whilst the Local Safeguarding Children Boards have responsibility for safeguarding/child protection matters.

5.41 Section 25 of the Children Act 2004¹⁴⁵ places a duty on local authorities to promote co-operation between the authority and ‘relevant partners’ to improve the wellbeing of children and young people. The ‘relevant partners’ comprise the Local Safeguarding Children Boards (LSCBs). Usually, these bodies include the Police Authority; the Chief Officer of Police; the local probation board; the youth offending team; the NHS Trust; the Local Health Board; and the relevant local authority (particularly senior Directors of Education and Social Services). The Welsh Government recommends that local authority transport officials should be invited to and regularly attend these meetings of the LSCBs to cover the safety of walked routes. Alternatively it is recommended that transport issues are included as an agenda item at each meeting and where appropriate further engagement with transport officials should be made.

5.42 The Children and Young People’s Plan (Wales) Regulations 2007¹⁴⁶ require that each local authority, following consultation with partners, should publish a Children and Young People’s Plan setting out how they will improve the well being of children and young people in their authority. The Welsh Government recommends that information about how walked routes have

¹⁴⁵ <http://www.legislation.gov.uk/ukpga/2004/31/section/25>

¹⁴⁶ S.I. 2007/2316. - <http://www.legislation.gov.uk/wsi/2007/2316/contents/made>

been risk-assessed and made safer should feature in these Plans.

- 5.43 The Welsh Government published statutory guidance¹⁴⁷, namely ‘Stronger Partnerships for Better Outcomes’ 2006 (National Assembly for Wales Circular 35/2006)¹⁴⁸ and ‘Shared Planning for Better Outcomes’ 2007 (Welsh Assembly Government Circular 31/2007)¹⁴⁹ which outlines the requirement on local authorities to prepare and publish a plan setting out the authority’s strategy for discharging their functions in relation to children and relevant young people. Further Information about these documents is provided in Section 3 (Question 18).

Multi Agency Public Protection Arrangements (MAPPA)¹⁵⁰

- 5.44 Under sections 325-327 of the Criminal Justice Act 2003¹⁵¹, there is a statutory duty on the “Responsible Authorities” (the Police, Probation and Prison Services) to establish arrangements to assess, manage and reduce the risk presented by relevant sexual and violent offenders to reduce re-offending and protect the public. This includes those who are considered to pose a risk to, or potential risk of harm to, children.
- 5.45 Partner organisations, which include local authorities, health boards, youth offending teams and social housing providers have a statutory duty to cooperate with the Responsible Authorities¹⁵². The Welsh Government expects local authority risk assessors to work within the legal framework described above to obtain the relevant expertise in terms of managing the risks posed to children using walked routes to school.
- 5.46 In terms of quantifying social danger, the existence of any such dangers should be supported by evidence (either qualitative or quantitative).

¹⁴⁷ Under sections 25(B) 26 and 27(4) of the Children Act 2004

¹⁴⁸ <http://wales.gov.uk/topics/childrenyoungpeople/publications/strongerpartnerships/?lang=en>

¹⁴⁹

<http://wales.gov.uk/topics/educationandskills/publications/guidance/sharedplanningforbetteroutcomes?lang=en>

¹⁵⁰ <https://www.gov.uk/government/publications/multi-agency-public-protection-arrangements-mappa--2>

¹⁵¹ <http://www.legislation.gov.uk/ukpga/2003/44/section/325>

¹⁵² Section 325(3) Criminal Justice Act 2003.

5.47 When cooperating with other agencies, local authorities will need to put in place information-sharing protocols which comply with the Data Protection Act 1998¹⁵³ (particularly as information relating to children is sensitive)¹⁵⁴.

Part 3: Seeking the Views of Learners

Why is it important to seek the views of children?

5.48 It is important for the following reasons:

- Section 1 of The Rights of Children and Young Persons (Wales) Measure 2011¹⁵⁵ places a duty on Welsh Ministers to have due regard to Part 1 of, and the Protocols to, the United Nations Convention on the Rights of the Child when exercising any of their functions. In particular, Article 12 specifies that children have the right to say what they think should happen when adults are making decisions that affect them, and to have their opinions taken into account. The Welsh Government therefore attaches paramount importance to enabling the voice of children and young people to inform its policy development, particularly in relation to the matters which affect children and young people
- Children are the users of the walked routes to school

5.49 Local authorities can secure the views of children in a variety of ways:

- Children and Young People's Partnerships (CYPP) – these exist in each local authority area with the purpose of bringing together all services working for children and young people aged 0-25. Each partnership provides a voice for children's services and takes a lead in driving forward partnership working
- Walked routes forms for parents and children – these can be filled-in to allow views to be expressed about the safety of walked routes
- School Councils – these are a group of pupils elected by their fellow pupils to represent their opinions and raise issues with head teachers or school governors

¹⁵³ <http://www.legislation.gov.uk/ukpga/1998/29/contents>

¹⁵⁴ Further information regarding this provision is outlined in Section 3 (Question 22 of this document),

¹⁵⁵ <http://www.legislation.gov.uk/mwa/2011/2/contents>

- Road Safety Officers – children and young people can feed their views to them when they visit schools
- School lessons – these can collect data to feed into School Councils, for example geography lessons that include a survey or risk audit of the local area
- Police and Communities Together (PACT) assemblies – these exist in each ward as a forum in which the Police and members of the public, including children, discuss topical issues/matters of local concern
- The All Wales Schools Core Liaison Programme – within this programme uniformed police officers deliver formal lessons in the classroom to reduce crime and disorder and to promote positive citizenship amongst children and young people
- School Travel Plans – these can be approved by a Local Authority Safety Group who would examine the Plans containing the children's views on the safety of walked home to school routes
- The use of drop-in boxes which enable teachers, parents and learners to raise concerns

Views and Information collected from these engagement exercises could be taken into account and given due regard when assessments are carried out.

5.50 The frequency with which local authorities seek the views of children and young people is a matter for them. Welsh Ministers recommend that local authorities consider the following factors to help them decide when and how often to conduct the risk assessment process:

- An accident, incident or increase in personal injury
- High accident statistics
- The opening of new schools and / or mergers of existing schools (which involves the use of new routes)
- Changes made to a route – road works, infrastructure changes, temporary road closures
- Traffic – changes to traffic composition and volumes
- Changes affecting the route – cyclists, new builds/housing developments, large scale construction projects
- Bullying/anti-social behaviour – these could be addressed by Police Community Support Officers or School Community Police Officers

Part 4: Helping to Ensure the Safety of Children on the Home to School Route

5.51 There are a variety of ways in which local authorities can help ensure, as far as is reasonably practicable, the safety of children and young people on the walked route between home and school:

- The provision of more lollipop people
- Putting traffic calming measures in place
- Encouraging children to walk with adults, friends or groups (in walking buses)
- Encouraging parents to accompany their children to school
- Encouraging parents to share the school run – such a practice could be coordinated by Parent Teacher Associations or community groups)
- Providing kerb craft training for children and young people – this would be a good way of teaching children how to be safer pedestrians by taking them on to roads and showing them how the right decision-making and behaviour can help them to keep safe
- Making wider provision of travel training – this is particularly useful for those learners with additional learning needs who can be taught how to walk independently between home and school. Such training has been proven to be beneficial for recipients (who develop a greater sense of independence and confidence) and cost-effective for local authorities
- School lessons or assemblies to discuss safe behaviour
- Encouraging School Police Liaison Officers, including Police Community Support Officers, to walk the walked routes to ensure, as far as is practicable, they are safe
- Reducing speed limits around schools to 20 mph and tackle pavement parking
- Encouraging the practitioners involved in the planning, provision and approval of new residential streets or the modification of existing streets to refer to and use the Department for Transport's Manual for Streets
<https://www.gov.uk/government/publications/manual-for-streets>. This document explains how the relationship between buildings and the street is essential for creating places that are good for people

- Promoting awareness, understanding and implementation of the statutory All-Wales Travel Behaviour Code

Part 5: The Mechanics of the Risk Assessment Process

- 5.52 The Risk Assessment matrix is at Annex 1¹⁵⁶.
- 5.53 Welsh Ministers are of the view that the various criteria used for assessing risk should be weighted equally regardless of whether they are physical, topographical, social, environmental or geographic.
- 5.54 Parents can request to accompany the Risk Assessor during the risk assessment.
- 5.55 In the event of disputes between local authorities and parents, it is recommended that the existing dispute resolution mechanisms should be used:
- Step 1 - complaints are referred to the relevant local authority Transport Department
 - Step 2 – if unresolved, disputes are referred to the local authority’s Complaints Officer or Monitoring Officer
 - Step 3 – if still unresolved, complainants should take their case to the Public Services Ombudsman for Wales. Where cases are referred to the Ombudsman, the issue must comply with the specific eligibility criteria enabling referral, this can be found at <http://www.ombudsman-wales.org.uk/Contact%20us.aspx>

Part 6: Roles and Responsibilities

It is the Welsh Ministers’ view that:

Parents¹⁵⁷

- 5.56 Parents have the following responsibilities:

¹⁵⁶ It is recommended that this matrix be taken as a basis from which a local authority can develop a more detailed risk analysis assessment form as appropriate and in accordance with this statutory guidance.

¹⁵⁷ The Definition of ‘parent’ is outlined in section 576 of the Education Act 1996. For ease of reference the definitions of ‘parent’ and ‘parental responsibility’ are provided in the glossary (Section 2)

- It is for parents to decide at what age it would be appropriate for their child to walk unaccompanied to school
- In the event of a child not being eligible to receive free transport and having to walk to school, it will be for parents to make suitable travel arrangements for their children between home and school. Within the community, parents have the option of sharing the school run. The Welsh Government recommends that parents investigate whether community groups can coordinate this activity
- Parents are advised to ensure that their children are aware of the All-Wales Travel Behaviour Code ('the Travel Code') – the Travel Code sets out the standards of behaviour learners should adhere to when travelling between home and school, regardless of the mode of travel

Head teachers

5.57 Head teachers have a statutory responsibility to:

- Require pupils to comply with the Travel Code¹⁵⁸; and
- Determine the standard of behaviour considered acceptable (where it is not determined by the governing body or the Welsh Ministers)¹⁵⁹

It is recommended that head teachers:

- Incorporate the Travel Code into the School Behaviour Policy and ensure it is complied with
- Cooperate with the local authority, including other relevant agencies (such as the Police), should there be any breach of the Code or incidents concerning child protection issues

Under section 89(5A) of the Education and Inspections Act 2006¹⁶⁰, head teachers have the power to impose penalties on learners who have breached the Travel Code outside of school premises – for example, when learners are out of school premises and unsupervised by teaching staff (such as on the walk between home and school).

¹⁵⁸ See section 89(2A) Education and Inspections Act 2006.

¹⁵⁹ See section 89(3A) Education and Inspections Act 2006.

¹⁶⁰ <http://www.legislation.gov.uk/ukpga/2006/40/section/89>

Local Authorities¹⁶¹

5.58 Local authorities' responsibilities include:

- Identifying whether a walked route is available
- Identifying risks and putting in place mitigation where appropriate
- Working in partnership with partner organisations/agencies to complete risk assessments which address identified problems
- Consulting children and young people (including via other organisations/bodies)

A suggested Risk Assessment Checklist for local authorities is at Annex 2.

Health and Safety Responsibilities of Educational Institutions

The Welsh Government would expect the collection of children at the school gates to be included in the health and safety policy which all education employers must have. The Governors Guide to the Law which includes a chapter on health and safety provides further guidance, which can be found at the link below:

<http://wales.gov.uk/topics/educationandskills/schoolshome/schoolfundingandplanning/schoolgov/schoolgovguide/?lang=en>

5.59 The Health and Safety at Work Act 1974¹⁶² and associated regulations place overall responsibility for health and safety with the employer. The person or body that is considered to be the employer varies depending on the type of school :

- For community schools, community special schools, voluntary controlled schools, maintained schools, maintained nursery schools and pupils referral units the employer is the local authority. The Local Education Authority must provide health and safety guidance to those schools and ensure that staff who are delegated Health and Safety tasks such as risk assessment are trained and competent to carry out those tasks

¹⁶¹ Local authority means all relevant departments within the authority and is not limited to learner travel teams

¹⁶² 1974 c.37 <http://www.hse.gov.uk/legislation/hswa.htm>

- For foundation schools, foundation special schools and voluntary aided schools, the employer is usually the governing body

For independent schools the employer is usually the governing body or proprietor

Responsibility – Schools, Local Education Authorities (LEAs), Governing Bodies

- 5.60 The employer must have a health and safety policy and arrangements to implement it. The Health and Safety at Work Act 1974¹⁶³ applies.
- 5.61 Employers must assess the risk of all activities, introduce measures to manage those risks, and tell their employees about the measures. The Management of Health and Safety at Work Regulations 1999¹⁶⁴ apply
- 5.62 In practice, employers may delegate specific health and safety tasks to individuals (local authorities may delegate them to schools). But the employer retains the ultimate responsibility no matter who carries out the tasks. The employer should therefore maintain an audit track, making clear who is doing what and confirming that those tasks are being carried out
- 5.63 Education employers have health and safety responsibilities towards teachers, staff, pupils, visitors and volunteers including ensuring, so far as it reasonably practicable the health, safety and welfare of pupils in school and on off site visits.
- 5.64 Employees have responsibilities too. It should also be borne in mind that under the general law of negligence school teachers are required to treat and take care of a pupil under the age of 18 as a careful parent would (*Williams v Eady* [1893] 10 TLR 41, CA).

¹⁶³ See section 2 of the 1974 Act

¹⁶⁴ S.I. 1999/32425. See regulation 3.

Mae tudalen hwn yn fwriadol wag

APPENDIX B

**Hazardous Routes to School Assessment
25 August 2016**

Equality Impact Assessment

Hazardous Routes to School Assessment

Contact: Mike Jones - Planning and Public Protection

Updated: 25/08/2016

1. What type of proposal / decision is being assessed?

Other

2. What is the purpose of this proposal / decision, and what change (to staff or the community) will occur as a result of its implementation?

The purpose of the assessment process is to ensure a consistent approach to the safety assessment of home to school walking routes.

3. Does this proposal / decision require an equality impact assessment? If no, please explain why.

*Please note: if the proposal will have an impact on people (staff or the community) then an equality impact assessment **must** be undertaken*

Yes

4. Please provide a summary of the steps taken, and the information used, to carry out this assessment, including any engagement undertaken

(Please refer to section 1 in the toolkit for guidance)

Denbighshire undertake the assessment of home to school walking routes in accordance with the Welsh Government's document titled "Learner Travel Statutory Provision and Operational Guidance".

5. Will this proposal / decision have a positive impact on any of the protected characteristics (age; disability; gender-reassignment; marriage and civil partnership; pregnancy and maternity; race; religion or belief; sex; and sexual orientation)?

(Please refer to section 1 in the toolkit for a description of the protected characteristics)

The home to school walking route assessment process is not likely to have a positive impact upon any of the protected characteristics listed.

6. Will this proposal / decision have a disproportionate negative impact on any of the protected characteristics (age; disability; gender-reassignment; marriage and civil partnership; pregnancy and maternity; race; religion or belief; sex; and sexual orientation)?

Denbighshire County Council provides Special Educational Needs transport for pupils with disabilities and this is subject to an application process, which is separate to the standard distance criteria used for assessing eligibility for school transport.

Section 5 of the Welsh Government's document titled "Learner Travel Statutory Provision and Operational Guidance" is the section of the document that specifies the criteria used for assessing the the physical risks associated with home to school walking routes. It doesn't make specific mention about catering for those with disabilities, however, many of the interventions referred to would benefit all pedestrians including those with a disability. Examples of these include the provision of dropped kerbs or pedestrian refuges.

No other protected characteristics are expected to be negatively affected by the assessment process.

7. Has the proposal / decision been amended to eliminate or reduce any potential disproportionate negative impact? If no, please explain why.

No	
----	--

8. Have you identified any further actions to address and / or monitor any potential negative impact(s)?

<Please Select>	No
-----------------	----

Action(s)	Owner	By when?

9. Declaration

Every reasonable effort has been made to eliminate or reduce any potential disproportionate impact on people sharing protected characteristics. The actual impact of the proposal / decision will be reviewed at the appropriate stage.

Review Date:	25/8/16
--------------	---------

Name of Lead Officer for Equality Impact Assessment	Date
Mike Jones	25/8/16

Please note you will be required to publish the outcome of the equality impact assessment if you identify a substantial likely impact.

Adroddiad i'r:	Pwyllgor Archwilio Cymunedau
Dyddiad y Cyfarfod:	30 Mehefin 2016
Aelod / Swyddog Arweiniol:	Aelod Arweiniol Addysg/Pennaeth Addysg
Awdur yr Adroddiad:	Pennaeth Addysg
Teitl:	Adolygiad o'r Polisi Cludiant o'r Cartref i'r Ysgol

1. Am beth mae'r adroddiad yn sôn?

1.1 Adolygiad o'r Polisi Cludiant o'r Cartref i'r Ysgol.

2. Beth yw'r rheswm dros lunio'r adroddiad hwn?

2.1 Ystyried effaith rhoi'r polisi cludiant ysgol newydd ar waith o fis Medi 2015.

3. Beth yw'r Argymhellion?

3.1 Bod yr Aelodau'n ystyried yr wybodaeth a ddarparwyd yma; a

3.2 Bod Aelodau yn cymeradwyo diweddarau'r Polisi Cymhwyster Cludiant o'r Cartref i'r Ysgol o safbwynt y wybodaeth a ddarparwyd.

4. Manylion yr Adroddiad

4.1 Cefndir

4.1.1 Yng Ngweithdy Rhyddid a Hyblygrwydd 17 Mehefin 2014 cymeradwyodd yr Aelodau Etholedig y bwriad o adolygu'r Polisi Cludiant Ysgolion cyfredol. Canlyniad y broses hon oedd Polisi diwygiedig a gafodd ei roi ar waith ym mis Medi 2015.

4.1.2 Pwrpas yr adolygiad gan Ryddid a Hyblygrwydd oedd archwilio'r meysydd canlynol: (1) Sicrhau cydymffurfiaeth â'r rheol 2/3 milltir Cynradd/Uwchradd; (2) Darpariaeth Ffydd/laith; (3) Darpariaeth Ôl 16; (4) Ymarferoldeb pwyntiau codi/gollwng canolog; (5) darpariaeth AAA (6) Llwybrau Peryglus

4.1.3 Roedd yr adolygiad hefyd yn cydnabod fod pwysau ariannol ar y gyllideb Cludiant Ysgol ar y pryd, yn rhannol oherwydd camgymeriadau hanesyddol yn y gwasanaethau a ddarparwyd; y ceisiodd yr adroddiad eu cywiro. Esiampl o hyn oedd y nifer o deithiau lle nad oedd disgyblion yn mynychu eu hysgol addas agosaf ond lle roeddynt yn dal i dderbyn cludiant am ddim.

4.1.4 Yn dilyn yr adolygiad, cadarnhaodd Aelodau'r polisi yn y Cabinet ar 30 Medi 2014, lle penderfynwyd y dylid: *g) cynnal asesiad o effaith adolygu'r polisi a'i gyflwyno i Archwilio wedi i'r polisi fod ar waith am flwyddyn:*

4.1.5 Ar gais yr Aelodau mae'r adolygiad hwn wedi ei symud ymlaen i'r cyfarfod Archwilio hwn ym mis Mehefin 2016.

4.2 Cefndir Deddfwriaethol y Polisi Cludiant i'r Ysgol

4.2.1 Mae Mesur Teithio gan Ddysgwyr (Cymru) 2008 yn darparu'r sail gyfreithiol ar gyfer darparu cludiant i ysgolion. O fewn y Mesur hwn mae'n ofynnol i Awdurdodau Lleol ddarparu cludiant i'r ysgol am ddim i'r ysgol addas agosaf ar gyfer:

- Disgyblion ysgolion cynradd os ydynt yn byw ymhellach na 2 filltir oddi wrth ysgol; neu
- Ddisgyblion ysgolion uwchradd os ydynt yn byw ymhellach na 3 filltir oddi wrth ysgol.

4.2.2 Rhoddir diffiniad o'r ysgol addas agosaf yn y Canllawiau ar Ddarpariaethau Statudol Teithio gan Ddysgwyr a Chanllawiau Gweithredol Mehefin 2014, sy'n cydfynd â Mesur Teithio gan Ddysgwyr (Cymru) 2008; a dangosir rhan ohono yn Atodiad 1.

4.2.3 Os yw disgyblion yn byw yn agosach na'r pellteroedd a nodir yn 4.2.1, yna o dan Ddeddfwriaeth mae disgwyliad rhesymol iddynt gerdded i'r ysgol, gyda hebryngydd pan fo'r angen, cyn belled â bod llwybr cerdded diogel ar gael iddynt. Os nad oes llwybr cerdded diogel ar gael yna bydd yr Awdurdod Addysg Lleol yn darparu cludiant ysgol am ddim i'r ysgol addas agosaf atynt.

4.2.4 Mae'r Canllawiau ar Ddarpariaethau Statudol Teithio gan Ddysgwyr a Chanllawiau Gweithredol 2014 hefyd yn cynnwys canllawiau statudol ar gynnal asesiadau risg ar lwybrau cerdded i'r ysgol. Mae Adran 1, pennod 5 y canllaw yn nodi'r meini prawf asesu risg. Dangosir rhan o'r bennod hon yn Atodiad 2.

4.2.5 Os yw rhieni yn mynegi eu bod am i'w plant gael mynediad i ysgol nad yw'n ysgol addas agosaf iddynt fel blaenoriaeth yna ni fydd yr Awdurdod Lleol yn darparu cludiant i'r ysgol am ddim; fodd bynnag gall rhieni dalu am seddi rhatach ar gludiant a ddarperir (o fewn cytundebau ysgolion caeedig yr Awdurdod); os oes seddi ar gael. Ni chaniateir consesiynau lle mae gwasanaeth bws cyfochrog ar gael. Dangosir yr amodau sy'n berthnasol i seddi rhatach o dan bolisi Sir Ddinbych yn Atodiad 3.

4.2.6 Rhoddir gwybod i rieni yn ystod y broses Mynediad i ysgolion taw dim ond ar gyfer yr ysgol addas agosaf y mae cludiant am ddim ar gael. Mae map ar wefan Sir Ddinbych fel y gall rhieni wirio pa ysgol yw'r agosaf atynt. Bydd y ddolen isod yn mynd â chi at y map ar wefan y Cyngor:
<https://mapiau.sirddinbych.gov.uk/FySirddinbych.aspx>

4.2.7 Ar sail ddewisol, bydd yr Awdurdod Lleol hefyd yn darparu cludiant ysgol am ddim i'r ysgol gyfrwng Gymraeg neu ysgol Ffydd agosaf hefyd os yw hyn yn flaenoriaeth i'r riant.

4.3 **Ymateb i'r Newid Polisi yn 2015**

- 4.3.1 Wedi hysbysu'r rhieni am y newid Polisi yn gynnar yn 2015, derbyniodd Cefnogaeth Addysg / Cludiant Teithwyr tua 250 o alwadau yn gofyn am eglurhad o'r newid; o gyfanswm o 3119 o blant sy'n derbyn cludiant (Cynradd 584, Uwchradd 2236 ac AAA 299).
- 4.3.2 Yn dilyn yr ymholiadau hyn derbyniodd yr Awdurdod tua 35 apêl/cwyn gan rieni ynghylch y newidiadau a wnaed (mae Atodiad 4 yn dangos y broses apelio). Roedd y rhan fwyaf o'r rhain yn ymwneud yn bennaf gyda dileu tacsis gwennol, a llwybrau peryglus rhwng y cartref a'r manau codi a ddarperir. Cafodd rhai o'r cwynion hyn eu trosglwyddo i'r Ombwdsmon Lleol ac ymatebodd yr Awdurdod yn ôl yr angen.
- 4.3.3 Safbwynt yr Awdurdod oedd mai cyfrifoldeb rhieni oedd sicrhau bod eu plant yn cyrraedd ac yn dychwelyd yn ddiogel o'u man codi penodol, os nad oedd amgylchiadau a fyddai'n caniatáu defnyddio disgrisiwn.
- 4.3.4 Nid oes dim byd ym Mesur Teithio gan Ddysgwyr (Cymru) yn atal yr Awdurdod rhag defnyddio manau codi yn y dull a ddisgrifir yn y polisi, nac ychwaith rhag mynnu mai cyfrifoldeb y rhieni yw sicrhau eu bod yn cyrraedd ac yn dychwelyd o'r manau codi yn ddiogel.
- 4.3.5 O safbwynt 4.3.3, derbyniodd yr Awdurdod Lleol her Adolygiad Barnwrol ar ddiwedd 2015. Roedd yn dadlau fod gan yr Awdurdod Lleol ddyletswydd i gludo o'r cartref i'r man codi oherwydd llwybrau peryglus.
- 4.3.6 Cafodd yr Awdurdod gyngor cyfreithiol o safbwynt yr Adolygiad Barnwrol ac awgrymwyd bod angen sicrhau bod geiriad ein polisi yn fwy eglur. Rhoddodd ein cyngor cyfreithiol hefyd gyngor ar amgylchiadau lle dylai'r Awdurdod ddefnyddio disgrisiwn ynglŷn â darparu tacsis gwennol i ac o'r man codi.
- 4.3.7 Yn sgil y canllaw a ddarparwyd, ail edrychodd yr Awdurdod ar sefyllfa'r rheiny a ddygodd yr Adolygiad Barnwrol ymlaen, ac ystyriwyd hefyd wybodaeth ychwanegol a ddarparwyd ganddynt ynghylch eu hamgylchiadau. Galluogodd yr ailasesiadau hyn yr Awdurdod i ddefnyddio'u disgrisiwn i ddarparu gwasanaethau tacsis gwennol ac adferwyd eu gwasanaethau.
- 4.3.8 Derbyniwyd llythyr cyn gweithredu gan deuluoedd eraill oedd yn mynegi pryderon am eu hamgylchiadau. O ganlyniad i hynny ailedrychodd yr Awdurdod ar yr achosion hyn yn ogystal â'r apeliadau /cwynion blaenorol er mwyn sicrhau ein bod yn gyson. Canlyniad y broses hon oedd bod nifer o wasanaethau tacsis gwennol wedi eu hailsefydlu.
- 4.3.9 Aeth yr Awdurdod ati i ysgrifennu at 165 o deuluoedd eraill a nodwyd y gallent fod yn byw ar lwybr peryg, gan ofyn iddynt wneud cais am gludiant a darparu mwy o fanylion am eu hamgylchiadau. Darparwyd yr un wybodaeth mewn datganiad i'r wasg ac ar gyfryngau cymdeithasol Sir Ddinbych.

4.3.10 Hyd yma mae 85 o wasanaethau wedi eu gosod yn dilyn ar ailasesiadau hyn. Fel rhan o'r broses hon mae'r nifer o lwybrau peryglus wedi cynyddu i 152.

4.3.11 Mae canllawiau erbyn hyn wedi eu cyhoeddi er mwyn egluro'r polisi presennol ac atal camddehongliad. Dangosir y canllawiau hyn yn Atodiad 5 ac mae ar gael ynghyd â'r Polisi ar wefan yr Awdurdod.

4.4 **Adolygu Polisi – Y Camau Nesaf**

4.4.1 Yn sgil y canllawiau yn Atodiad 5, mae angen diweddarau'r polisi cyfredol bellach er mwyn cynnwys hyn. Mae angen gwneud rhai mân ddiweddariadau hefyd o fewn y polisi ar feysydd nad ydynt yn gysylltiedig.

4.4.2 Fel rhan o'r broses bydd angen i'r Awdurdod gynnal ymarfer ymgynghori gyda phob rhanddeiliaid perthnasol. Bydd angen cwblhau unrhyw adolygiad o'r polisi yn llawn 12 mis cyn ei roi ar waith. Dangosir yr amserlen ddisgwyliedig ar gyfer y broses isod:

- **Drafft polisi newydd wedi ei orffen erbyn Rhagfyr 2016**
- **Ymgynghori gyda rhanddeiliaid o Ionawr 2017**
- **Polisi newydd terfynol erbyn Mehefin 2017**
- **Y Cyngor i gadarnhau'r polisi erbyn Medi 2017**
- **Rhoi'r polisi newydd ar waith o fis Medi 2018**

4.5 **Goblygiadau Cyllidebol**

4.5.1 Bu i adolygiad diweddaraf y polisi yn 2015 sicrhau ei fod yn unol â Mesur Teithio gan Ddysgwyr (Cymru) 2008, a chafodd wared ar gamgymeriadau cludiant ysgol hanesyddol. Ystyriwyd cost y gwasanaeth fel rhan o'r adolygiad hwn er mwyn sicrhau bod cludiant ysgol yn effeithiol ac yn gost effeithlon. Roedd gosod manau codi yn rhan o'r newidiadau effeithlonrwydd hyn, yn yr un modd ag yr oedd sicrhau cydymffurfiaeth gyda'r polisi ysgol addas agosaf.

4.5.2 Gan fod yr Awdurdod bellach wedi egluro elfennau penodol o'n polisi o fewn cyd-destun Mesur Teithio gan Ddysgwyr (Cymru) 2008, mae wedi codi'r mater o gost y gwasanaeth wrth gwrdd y gofynion hyn.

4.5.3 Mae sicrhau bod y gyllideb cludiant ysgol yn cael ei raddio'n gywir i gwrdd y gofynion a nodir yn yr adroddiad hwn yn hanfodol bwysig. Mae'r pwysau cyllidol disgwyliedig ar gyfer 2016/17 yn debygol o fod rhwng £200,000 a £300,000, a bydd y darlun yn gliriach unwaith y byddwn yn ymwybodol o'r sefyllfa chwe mis. Mae'r mater yn cael ei asesu gyda'r Pennaeth Cyllid ac unwaith y bydd wedi ei benderfynu caiff adroddiad ei gyflwyno i'r Aelodau.

5. **Sut mae'r penderfyniad yn cyfrannu at y Blaenoriaethau Corfforaethol?**

Mae'r gwasanaethau a ddisgrifir yma oll yn gefnogol i flaenoriaeth "Gwella Addysg".

6. Faint fydd hyn yn ei gostio a sut y bydd yn effeithio ar wasanaethau eraill?

Mae sefyllfa gyllidebol bresennol Cludiant Ysgol yn cael ei harchwilio. Disgwylir y bydd cost y gwasanaeth yn cynyddu er mwyn cwrdd goblygiadau parhaol o dan Fesur Teithio gan Ddysgwyr (Cymru) 2008

7. Beth yw prif gasgliadau'r Aseiad o Effaith ar Gydraddoldeb (AEC) a gynhaliwyd ar y penderfyniad? Dylai'r templed AoEaG wedi'i lenwi gael ei atodi fel atodiad i'r adroddiad.

Mae'r adroddiad hwn yn diffinio'r adolygiad Cludiant Ysgol. Nid oes drafft terfynol o'r Polisi ar gael eto er y bydd Aseiad o'r Effaith ar Gydraddoldeb yn cael ei gynnal ar y polisi drafft terfynol cyn ei gadarnhau'n derfynol yn 2017.

8. Pa ymgynghoriadau a gynhaliwyd gyda'r Pwyllgorau Archwilio ac eraill?

Yr Adroddiad Archwilio hwn yw'r ymgynghoriad cyntaf gydag Aelodau o safbwynt diweddarau Polisi. Bwriedir ymgynghori gyda phob rhanddeiliaid perthnasol fel y nodir yn yr amserlen a nodir yn 4.4.2 a bydd yn symud ymlaen unwaith y cytunir ar y broses adolygu.

9. Datganiad y Prif Swyddog Cyllid

Mae'n bwysig fod gan y cyngor bolisi priodol mewn lle a bydd yr adolygiad hwn yn sicrhau hynny. Amcangyfrifir bod goblygiadau ariannol rhoi'r polisi hwn ar waith rhwng £200,000 - £300,000 a chaiff ei ystyried yn y cylch cyllido, er na fydd amcangyfrif mwy penodol ar gael tan fis Hydref/Tachwedd 2016. Dylid nodi bod yr adolygiad diweddar o gludiant ysgol wedi ei amlinellu yn ystod proses gyllido 2015, ond ni chafodd y gyllideb cludiant ei lleihau o ganlyniad i hynny.

10. Pa risgiau sydd ac a oes unrhyw beth y gallwn ei wneud i'w lleihau?

Mae'n bosib y ceir cyhoeddusrwydd negyddol o ddiweddarau'r Polisi hwn, er bod y newidiadau yn egluro'r goblygiadau o dan Teithio gan Ddysgwyr (Cymru) 2008, y mae pawb sydd wedi apelio neu wedi cwyno wedi eu trin eisoes.

11. Pŵer i wneud Penderfyniad

Mesur Teithio gan Ddysgwyr (Cymru) 2008

Mae pwerau Archwilio o ran datblygu ac adolygu polisïau yn cael eu hamlinellu yn Erthygl 6.3.3 o Gyfansoddiad y Cyngor.

Swyddog Cyswllt: Rheolwr Adnoddau a Chefnogaeth Addysg (Cynllunio ac Adnoddau) Ffôn: 01824 712692

Adroddiad i'r:	Pwyllgor Archwilio Cymunedau
Dyddiad y Cyfarfod:	8 Medi 2016
Swyddog Arweiniol:	Cydlynnydd Archwilio
Awdur yr Adroddiad:	Cydlynnydd Archwilio
Teitl:	Rhaglen Waith Archwilio

1. **Am beth mae'r adroddiad yn sôn?**

Mae'r adroddiad yn cyflwyno drafft rhaglen waith i'r dyfodol y Pwyllgor Archwilio Cymunedau i'r aelodau ei hystyried.

2. **Beth yw'r rheswm dros lunio'r adroddiad hwn?**

Gofyn i'r Pwyllgor adolygu a chytuno ar ei raglen waith i'r dyfodol, a rhoi'r wybodaeth ddiweddaraf i aelodau ar faterion perthnasol.

3. **Beth yw'r Argymhellion?**

Bod y Pwyllgor yn ystyried yr wybodaeth a ddarparwyd ac yn cymeradwyo, diwygio neu'n newid ei raglen gwaith i'r dyfodol fel y gwêl yn briodol.

4. **Manylion am yr adroddiad.**

4.1 Mae Adran 7 o Gyfansoddiad Cyngor Sir Ddinbych yn nodi cylch gorchwyl, swyddogaethau ac aelodaeth pob Pwyllgor Archwilio. Mae'r Adran hon hefyd yn cynnwys rheolau gweithdrefnau a thrafodaeth ar gyfer cyfarfodydd pwyllgorau.

4.2 Mae'r Cyfansoddiad yn amodi bod yn rhaid i bwyllgorau archwilio'r Cyngor baratoi ac adolygu rhaglen ar gyfer eu gwaith i'r dyfodol. Drwy adolygu a blaenoriaethu materion mae modd i aelodau sicrhau fod y rhaglen waith yn cyflwyno rhaglen dan arweiniad yr aelodau.

4.3 Arfer sydd wedi'i fabwysiadu yn Sir Ddinbych ers nifer o flynyddoedd yw bod pwyllgorau archwilio'n cyfyngu ar nifer yr adroddiadau a ystyrir mewn unrhyw gyfarfod i uchafswm o bedwar, yn ogystal ag adroddiad rhaglen waith y Pwyllgor ei hun. Nod y dull hwn yw hwyluso cael trafodaeth fanwl ac effeithiol ar bob pwnc.

4.4 Yn y blynyddoedd diweddar mae Llywodraeth Cymru a Swyddfa Archwilio Cymru wedi tynnu sylw at yr angen i gryfhau rôl archwilio ar draws llywodraeth leol a gwasanaethau cyhoeddus yng Nghymru, gan

gynnwys defnyddio archwilio fel modd o ymgysylltu â phreswylwyr a defnyddwyr gwasanaeth. Wrth fynd ymlaen disgwylir i archwilio ymgysylltu'n well ac yn amlach â'r cyhoedd gyda golwg ar sicrhau penderfyniadau gwell a fydd yn y pen draw yn arwain at well canlyniadau i ddinasyddion. Yn y dyfodol, bydd Swyddfa Archwilio Cymru yn mesur effeithiolrwydd archwilio wrth gyflawni'r disgwyliadau hyn.

4.5 Gan ystyried y weledigaeth genedlaethol ar gyfer archwilio ac ar yr un pryd ganolbwyntio ar flaenoriaethau lleol, mae'r Grŵp Cadeiryddion ac Is-gadeiryddion Archwilio (GCIGA) wedi argymhell y dylai pwyllgorau archwilio'r Cyngor, wrth benderfynu ar eu rhaglenni gwaith, ganolbwyntio ar y meysydd allweddol canlynol:

- arbedion ar y gyllideb;
- cyflawni amcanion y Cynllun Corfforaethol (gyda phwyslais arbennig ar y modd o'u cyflawni yn ystod cyfnod o galedi ariannol);
- unrhyw eitemau eraill a gytunwyd gan y Pwyllgor Archwilio (neu'r GCIGA) fel blaenoriaeth uchel (yn seiliedig ar y meini prawf profion 'PAPER' - gweler ochr gefn y 'ffurflen gynnis aelodau' yn Atodiad 2) a;
- Materion brys, materion na ellir eu rhagweld neu faterion â blaenoriaeth uchel

Ffurflenni Cynnig ar gyfer Archwilio

4.6 Fel y crybwyllwyd ym mharagraff 4.2 uchod, mae Cyfansoddiad y Cyngor yn gofyn i bwyllgorau archwilio baratoi ac adolygu rhaglen ar gyfer eu gwaith i'r dyfodol. Er mwyn cynorthwyo'r broses o flaenoriaethu adroddiadau, os yw'r swyddogion o'r farn fod pwnc yn haeddu'r amser i gael ei drafod ar agenda fusnes y Pwyllgor, mae'n rhaid iddynt wneud cais ffurfiol i'r Pwyllgor i ystyried derbyn adroddiad ar y pwnc hwnnw. Gwneir hyn trwy gyflwyno 'ffurflen gynnis' sy'n egluro pwrpas, pwysigrwydd a chanlyniadau posibl y pynciau a awgrymir. Does dim un ffurflen gynnis wedi dod i law oddi wrth swyddog i'w ystyried yn y cyfarfod cyfredol.

4.7 Er mwyn gwneud gwell defnydd o amser archwilio drwy ganolbwyntio adnoddau pwyllgorau i archwilio testunau'n fanwl, gan ychwanegu gwerth drwy'r broses o wneud penderfyniadau a sicrhau gwell canlyniadau ar gyfer preswylwyr, penderfynodd y GCIGA y dylai'r aelodau, yn ogystal â swyddogion, gwblhau 'ffurflenni cynnis ar gyfer archwilio' yn amlinellu pam eu bod yn credu y byddai'r testun yn elwa o fewnbwn archwilio. Gellir gweld copi o 'ffurflen gynnis' yn Atodiad 2. Mae ochr gefn y ffurflen hon yn cynnwys siart lif sy'n rhestru'r cwestiynau y dylai aelodau eu hystyried wrth baratoi i gynnis eitem ar gyfer archwilio, ac y dylai pwyllgorau eu gofyn wrth benderfynu ar addasrwydd testun arfaethedig i'w gynnwys ar raglen gwaith i'r dyfodol archwilio. Os, ar ôl cwblhau'r broses hon, y penderfynir nad yw'r testun yn addas i'w archwilio'n ffurfiol gan bwyllgor archwilio, yna gellir

ystyried dulliau eraill o rannu'r wybodaeth neu archwilio'r mater e.e. darparu 'adroddiad gwybodaeth', neu os yw'r mater yn un o natur leol gellir ei archwilio gan y Grŵp Aelodau Ardal (GAA) perthnasol. Yn y dyfodol ni fydd unrhyw eitemau'n cael eu cynnwys ar raglen gwaith i'r dyfodol heb i 'ffurflen gynnig ar gyfer archwilio' gael ei chwblhau, ac i'r testun gael ei gymeradwyo i'w gynnwys ar y rhaglen gan un ai'r Pwyllgor neu'r GCIGA. Mae cymorth ar gael i lenwi'r ffurflenni gan y Cydlynnydd Archwilio.

Rhaglen Waith i'r Dyfodol y Cabinet

- 4.8 Wrth benderfynu ar eu rhaglen waith i'r dyfodol mae'n bwysig fod pwyllgorau archwilio yn ystyried amserlen rhaglen waith y Cabinet. Ar gyfer y diben hwn, mae rhaglen waith y Cabinet wedi ei chynnwys yn Atodiad 3.

Datblygiad Penderfyniadau'r Pwyllgor

- 4.9 Yn Atodiad 4 mae tabl yn crynhoi penderfyniadau diweddar y Pwyllgor ac yn cynghori aelodau am eu gweithrediad.

5. Grŵp Cadeiryddion ac Is-Gadeiryddion Archwilio

Dan drefniadau archwilio'r Cyngor mae'r Grŵp Cadeiryddion ac Is-Gadeiryddion Archwilio (GCIGA) yn gweithredu fel pwyllgor cydlyn. Cynhelir cyfarfod nesaf y Grŵp ar 20 Medi 2016.

6. Sut mae'r penderfyniad yn cyfrannu at y Blaenoriaethau Corfforaethol?

Bydd archwilio effeithiol yn gymorth i'r Cyngor gynnal y blaenoriaethau corfforaethol yn unol ag anghenion cymunedau a dymuniadau trigolion. Bydd datblygu ac adolygu'r rhaglen waith gydlynol yn barhaus yn cynorthwyo'r Cyngor i ddarparu ei flaenoriaethau corfforaethol, i wella canlyniadau i breswylwyr tra hefyd yn dygymod â thoriadau llym yn y gyllideb.

7. Faint fydd hyn yn costio a sut bydd yn effeithio ar wasanaethau eraill?

Mae'n bosib y bydd yn rhaid i wasanaethau neilltuo amser swyddog i gynorthwyo'r Pwyllgor gyda'r eitemau a nodwyd yn y rhaglen waith a chydag unrhyw gam gweithredu yn dilyn ystyried yr eitemau hynny.

8. Beth yw'r prif gasgliadau o'r Aseiad o'r Effaith ar Gydraddoldeb a gynhaliwyd ar y penderfyniad? Dylid cynnwys templed yr Aseiad o Effaith ar Gydraddoldeb a gwblhawyd fel atodiad i'r adroddiad.

Ni chynhaliwyd Aseiad o Effaith ar Gydraddoldeb er diben yr adroddiad hwn gan nad yw ystyried rhaglen waith i'r dyfodol y Pwyllgor yn debygol o gael effaith andwyol neu annheg ar bobl sy'n rhannu nodweddion sydd wedi'u diogelu.

9. Pa ymgynghori sydd wedi digwydd?

Does dim angen cynnal ymgynghoriad ar yr adroddiad hwn. Fodd bynnag, mae'r adroddiad ei hun a'r ystyriaeth a roir gan y Pwyllgor i'w raglen waith ar gyfer y dyfodol yn gyfystyr ag ymgynghoriad gyda'r Pwyllgor o ran ei raglen waith.

10. Pa risgiau sy'n bodoli ac a oes unrhyw beth y gallwn ei wneud i'w lleihau?

Nid oes risg wedi ei ganfod o ran y Pwyllgor yn ystyried ei raglen waith. Fodd bynnag, wrth adolygu ei raglen waith yn rheolaidd gall y Pwyllgor sicrhau bod meysydd sy'n peri pryder yn cael eu hystyried a'u harchwilio fel y maent yn dod i'r amlwg a bod argymhellion yn cael eu gwneud er mwyn mynd i'r afael â nhw.

11. Grym i wneud Penderfyniad

Mae Adran 7.11 o Gyfansoddiad y Cyngor yn amodi fod y pwyllgorau Archwilio a/neu Grŵp Cadeiryddion ac Is-Gadeiryddion Archwilio yn gyfrifol am osod eu rhaglenni gwaith ac y dylent, pan yn penderfynu ar eu rhaglenni roi ystyriaeth i ddymuniadau yr Aelodau hynny o'r Pwyllgor nad ydynt yn aelodau o'r grŵp gwleidyddol mwyaf ar y Cyngor.

Swyddog Cyswllt:

Cydlynnydd Archwilio

Rhif ffôn: (01824) 712554

e-bost: rhian.evans@sirddinbych.gov.uk

Communities Scrutiny Committee Forward Work Plan

Note: Items entered in italics have not been approved for submission by the Committee. Such reports are listed here for information, pending formal approval.

Meeting	Lead Member(s)	Item (description / title)	Purpose of report	Expected Outcomes	Author	Date Entered
27 Oct 2016	Cllr. Bobby Feeley	1. Managing Supporting Independent Living (SIL), Reablement and the Health & Social Care Support Worker Service (HSCSW) in Denbighshire	To outline the potential benefits of adopting a streamlined approach to managing these services for both service-users and the Council, and the time line for its adoption	Better and more efficient use of financial and human resources for the provision of these services, increased customer satisfaction and ensuring that vulnerable people are kept safe and supported to live as independently as possible for as long as possible	Phil Gilroy/Katie Newe	June 2016
15 December	Cllr. Eryl Williams [Education]	1. Home to School Transport Eligibility Policy	To consider a draft version of the revised policy ahead of its publication for stakeholder consultation	An opportunity to suggest final amendments/revisions to the draft policy prior to approving it for consultation with stakeholders	Karen Evans/Geraint Davies/Ian Land	June 2016
2 February 2017						
23 March						
15 June	Cllr. David Smith	1. Caravan Site Regulation Procedure	To evaluate the implementation of the Caravan Site Regulation	(i) an evaluation of the procedure's effectiveness in ensuring that caravan sites are abiding by their planning and licensing permission	Graham Boase/Paul Mead	May 2016

Communities Scrutiny Committee Forward Work Plan

Meeting	Lead Member(s)	Item (description / title)	Purpose of report	Expected Outcomes	Author	Date Entered
			Procedure	ensuring that they help support the development of the local economy and keep vulnerable people safe; and (ii) identification of any problems encountered during the procedure's enforcement and/or any anomalies or unforeseen risks that came to light during enforcement		
20 July						
7 September						
19 October						
30 November						

Tudalen 72

Future Issues

Item (description / title)	Purpose of report	Expected Outcomes	Author	Date Entered
Community Infrastructure Levy (CIL)	To outline the proposals for implementing the CIL in Denbighshire	The development of an appropriate and effective CIL scheme for the County	Graham Boase/Angela Loftus	February 2013

For future years

Communities Scrutiny Committee Forward Work Plan

Information/Consultation Reports

Information / Consultation	Item (description / title)	Purpose of report	Author	Date Entered

Note for officers – Committee Report Deadlines

Meeting	Deadline	Meeting	Deadline	Meeting	Deadline
27 October	13 October	15 December	1 December	2 February 2017	19 January 2017

Communities Scrutiny Work Programme.doc

26/08/16 RhE

Mae tudalen hwn yn fwiadol wag

Ffurflen Gynnig ar gyfer Rhaglen Gwaith i'r Dyfodol Archwilio	
ENW'R PWYLLGOR ARCHWILIO	
AMSERLEN I'W HYSTYRIED	
TESTUN	
Beth sydd angen ei graffu arno (a pham)?	
Ydi'r mater yn un o bwys i drigolion/busnesau lleol?	YDI/NAC YDI
Ydi craffu yn gallu dylanwadu ar bethau a'u newid? (Os 'ydi' nodwch sut rydych chi'n meddwl y gall craffu ddylanwadu neu newid pethau)	YDI/NAC YDI
Ydi'r mater yn ymwneud â gwasanaeth neu faes sy'n tanberfformio?	YDI/NAC YDI
Ydi'r mater yn effeithio ar nifer fawr o drigolion neu ardal fawr o'r Sir? (Os 'ydi', rhowch syniad o faint y grŵp neu'r ardal yr effeithir arni)	YDI/NAC YDI
Ydi'r mater yn gysylltiedig â blaenoriaethau corfforaethol y Cyngor? (Os 'ydi' nodwch pa flaenoriaethau)	YDI/NAC YDI
Hyd y gwyddoch, oes yna rywun arall yn edrych ar y mater hwn? (Os 'oes', nodwch pwy sy'n edrych arno)	OES/NAC OES
Os derbynnir y testun ar gyfer craffu, pwy fyddai arnoch chi eisiau eu gwahodd e.e. Aelod Arweiniol, swyddogion, arbenigwyr allanol, defnyddwyr y gwasanaeth?	
Enw'r Cynghorydd/Aelod Cyfetholedig	
Dyddiad	

Ystyried addasrwydd pwnc ar gyfer craffu

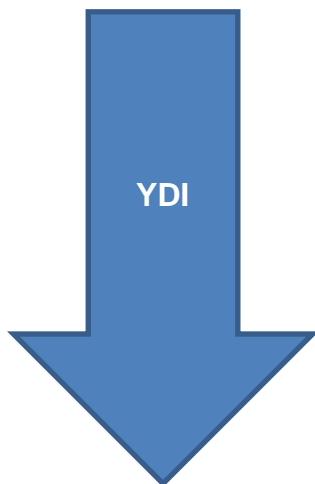
Ffurflen Gynnig / Cais a dderbyniwyd

(dylid rhoi ystyriaeth ofalus i'r rhesymau dros wneud cais)

Ydi o'n bodloni'r gofynion canlynol?

- **Diddordeb Cyhoeddus** – ydi'r mater o bwys i drigolion?
- **Effaith**– fedr craffu yn gael effaith ar bethau a'u newid?
- **Perfformiad** – ydi o'n wasanaeth neu faes sy'n tanberfformio?
- **Graddfa** – ydi o'n effeithio ar nifer o drigolion neu ardal ddaearyddol fawr?
- **Ailadrodd** – ydi'r mater yn destun craffu/ymchwiliad gan berson neu gorff arall?

Dim gweithredu pellach gan y Pwyllgor Archwilio. Gellir ei gyfeirio at gorff arall neu ofyn am adroddiad er gwybodaeth.

- Penderfynu ar y canlyniadau a ddymunir
- Penderfynu ar gwmpas a swmp y gwaith craffu sydd ei angen a'r dull mwyaf priodol o graffu (h.y. adroddiad pwyllgor, ymchwiliad grŵp tasg a gorffen neu aelod cyswllt ac ati)
- Os penderfynir sefydlu grŵp tasg a gorffen, dylid penderfynu ar amserlen yr ymchwiliad, pwy fydd yn rhan o'r ymchwiliad, beth yw'r gofynion ymchwilio, a oes angen cyngor arbenigol a thystion, a beth yw'r trefniadau adrodd ac ati.

Cabinet Forward Work Plan

Appendix 3

Tudalen 77

Meeting	Item (description / title)		Purpose of report	Cabinet Decision required (yes/no)	Author – Lead member and contact officer
27 Sept	1	Finance Report	To update Cabinet on the current financial position of the Council	Tbc	Councillor Julian Thompson-Hill / Richard Weigh
	2	Rhyl Waterfront Development: Hospitality Phase Agreement	Approval of the first Phase Agreement (Hospitality zone) in relation to the Rhyl Waterfront Development project	Tbc	Councillor Hugh Evans / Rebecca Maxwell
	3	Proposed appropriation of Restrictive Covenants on Rhyl Promenade in association with the Waterfront Development	To appropriate restrictive covenants on East Parade Car Park Promenade, Rhyl in association with the delivery of the phase agreements.	Yes	Councillor Hugh Evans / David Mathews
	4	Town and Area Plan Funded Projects Update	To consider funding allocations for town and area plan projects	Yes	Councillor Hugh Evans / Alan Smith
	5	Update on Denbigh Hospital	To seek members consent to make the General Vesting Declaration on the site to complete the CPO	Yes	Councillor David Smith / Gareth Roberts
	6	Endorsement of North Wales Economic Ambition Board	To seek endorsement of the Vision document.	Yes	Councillor Hugh Evans / Rebecca Maxwell

Cabinet Forward Work Plan

Tudalen 78

Meeting		Item (description / title)	Purpose of report	Cabinet Decision required (yes/no)	Author – Lead member and contact officer
		Vision for Growth			
	7	Update on Bus Services following collapse of GHA Coaches	To provide an update on the situation and way forward	Tbc	Councillor David Smith / Peter Daniels
	8	Items from Scrutiny Committees	To consider any issues raised by Scrutiny for Cabinet's attention	Tbc	Scrutiny Coordinator
25 Oct	1	Finance Report	To update Cabinet on the current financial position of the Council	Tbc	Councillor Julian Thompson-Hill / Richard Weigh
	2	Corporate Plan Performance Report 2016/17 Q1	To consider progress against the Corporate Plan	Tbc	Cllr Julian Thompson-Hill / Alan Smith
	3	Update on options appraisals for In-house Care Services	To consider and, if appropriate, make a decision on the potential options for future provision of the services identified in the report	Tbc	Cllr Bobby Feeley / Phil Gilroy
	4	Draft LDP Annual Monitoring Report 2016 & commencement of LDP Review	To note the LDP Annual Monitoring Report 2016 and approve potential next steps to address issues highlighted including commencement of the LDP Review process	Yes	Cllr David Smith / Angela Loftus
	5	Faith Based Secondary	To seek approval to	Yes	Councillor Eryl

Cabinet Forward Work Plan

Meeting	Item (description / title)		Purpose of report	Cabinet Decision required (yes/no)	Author – Lead member and contact officer
		Provision	commence the formal stage of public consultation on proposals to close Blessed Edward Jones Catholic High School and to open a new Faith school		Williams / Karen Evans
	7	Items from Scrutiny Committees	To consider any issues raised by Scrutiny for Cabinet's attention	Tbc	Scrutiny Coordinator
15 Nov	1	Finance Report	To update Cabinet on the current financial position of the Council	Tbc	Councillor Julian Thompson-Hill / Richard Weigh
	2	Update on options appraisals for In-house Care Services	To consider and, if appropriate, make a decision on the potential options for future provision of the services identified in the report	Tbc	Cllr Bobby Feeley / Phil Gilroy
	3	Items from Scrutiny Committees	To consider any issues raised by Scrutiny for Cabinet's attention	Tbc	Scrutiny Coordinator
13 Dec	1	Finance Report	To update Cabinet on the current financial position of	Tbc	Councillor Julian Thompson-Hill /

Cabinet Forward Work Plan

Tudalen 80

Meeting	Item (description / title)		Purpose of report	Cabinet Decision required (yes/no)	Author – Lead member and contact officer
			the Council		Richard Weigh
	2	Corporate Plan Performance Report 2016/17 Q2	To consider progress against the Corporate Plan	Tbc	Cllr Julian Thompson-Hill / Alan Smith
	3	Update on options appraisals for In-house Care Services	To consider and, if appropriate, make a decision on the potential options for future provision of the services identified in the report	Tbc	Cllr Bobby Feeley / Phil Gilroy
	4	Items from Scrutiny Committees	To consider any issues raised by Scrutiny for Cabinet's attention	Tbc	Scrutiny Coordinator
24 January	1	Finance Report	To update Cabinet on the current financial position of the Council	Tbc	Councillor Julian Thompson-Hill / Richard Weigh
	2	Update on options appraisals for In-house Care Services	To consider and, if appropriate, make a decision on the potential options for future provision of the services identified in the report	Tbc	Cllr Bobby Feeley / Phil Gilroy
	3	Items from Scrutiny Committees	To consider any issues raised by Scrutiny for Cabinet's attention	Tbc	Scrutiny Coordinator

Cabinet Forward Work Plan

Note for officers – Cabinet Report Deadlines

<i>Meeting</i>	<i>Deadline</i>	<i>Meeting</i>	<i>Deadline</i>	<i>Meeting</i>	<i>Deadline</i>
<i>September</i>	<i>13 September</i>	<i>October</i>	<i>11 October</i>	<i>November</i>	<i>1 November</i>

Updated 24/08/16 - KEJ

Cabinet Forward Work Programme.doc

Mae tudalen hwn yn fwiadol wag

Progress with Committee Resolutions

Date of Meeting	Item number and title	Resolution	Progress
30 June 2016	5. Review of the Home to School Transport Policy	<p>RESOLVED:</p> <ul style="list-style-type: none"> • to give approval for Officers to proceed with a review of the Home to School Eligibility Policy on the timescale detailed in the report • that the review should include issues raised by parents and Members following the implementation of the previous review of the policy, and • that at the conclusion of the review of the policy, a draft of the revised Home to School Transport Eligibility Policy be submitted to the Committee for consideration at its meeting in December 2016 	<p>Lead Member and officers advised of the Committee's recommendations.</p> <p>Consideration of the revised draft policy is listed on the Committee's forward work programme for its meeting on 15 December 2016 (see Appendix 1)</p>
	6. Supported Independent Living	<p>RESOLVED that:</p> <p>(i) subject to the above observations, to receive the report, and</p> <p>(ii) that a detailed report be presented to the Committee at its October 2016 meeting on the potential benefits of adopting a streamlined approach to managing Supported Independent Living (SIL), Re-ablement and the Health & Social Care Support Worker Services (HSCSW).</p>	<p>Lead Member and officers advised of the Committee's recommendations. The requested report is listed on the Committee's forward work programme for its next meeting on 27 October 2016</p>

Mae tudalen hwn yn fwiadol wag